

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2009. július 1-je *

A T-24/07. sz. ügyben,

a **ThyssenKrupp Stainless AG** (székhelye: Duisburg [Németország], képviselik: M. Klusmann és S. Thomas ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselek: F. Castillo de la Torre, R. Sauer és O. Weber, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

* Az eljárás nyelve: német.

az [ESZAK] 65. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban 2006. december 20-án hozott bizottsági határozat (COMP/F/39.234 sz. „ötvözet felár”-ügy, a határozat újrafogadása) teljes vagy részleges megsemmisítése iránti kérelme, illetve másodlagosan a ThyssenKrupp Stainless-szel szemben kiszabott bírság csökkentése iránti kérelme tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK
ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (ötödik tanács),

tagjai: M. Vilaras elnök (előadó), M. Prek és V. M. Ciucă bírák,

hivatalvezető: T. Weiler tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. december 11-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

Jogi háttér

1. Az ESZAK-Szerződés rendelkezései

1 Az ESZAK 65. cikk a következőképpen rendelkezik:

„(1) Tilos minden olyan vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés és összehangolt magatartás, amely hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre, és amelynek célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása, így különösen:

a) az árak meghatározása vagy rögzítése;

b) a termelés, az értékesítés, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozása vagy

c) a piacok vagy a beszerzési források felosztása.

(2) A Bizottság azonban meghatározott termékekre engedélyezi a szakosított megállapodásokat, közös vásárlási vagy eladási megállapodásokat, amennyiben [bizonyos feltételek teljesülnek].

(3) A Bizottság a 47. cikk rendelkezéseinek megfelelően jogosult minden, a jelen cikk alkalmazásához szükséges információt megkapni, vagy az érdekeltekhez intézett különleges kérés, vagy a vele közlendő megállapodások, döntések vagy magatartások jellegét meghatározó rendelet útján.

(4) A jelen cikk (1) bekezdése értelmében tiltott megállapodások és döntések semmiesek, és azokra a tagállamok bíróságai előtt nem lehet hivatkozni.

A Bizottság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik – a Bíróság előtti keresetekre is figyelemmel – annak megállapítására, hogy a hivatkozott megállapodások vagy döntések megfelelnek-e a jelen cikk rendelkezéseinek.

(5) A Bizottság határozatot hozhat azon vállalkozásokkal szemben, amelyek semmis megállapodást kötöttek, és választott bíróság, elállás, bojkott, vagy egyéb eszközök útján alkalmazták, illetve alkalmazni próbálták azt a semmis megállapodást vagy döntést, amelynek engedélyezését elutasították, vagy visszavonták, vagy olyan vállalkozásokkal szemben, amelyek tudottan hamis, vagy torzított információk révén szereztek engedélyt, illetve olyanokkal szemben, amelyek az (1) bekezdésben foglalt rendelkezésekkel ellentétes magatartást tanúsítanak, a jelen cikkkel ellentétes megállapodás, döntés vagy magatartás tárgyát képező termékek által elért forgalom legfeljebb kétszeresével egyenlő összegű bírságot, illetve kényszerítő bírságot szabhat ki, annak sérelme nélkül, ha ennek célja a termelés, az értékesítés, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozása, ez az összeg bírság esetén legfeljebb a szóban forgó vállalkozások éves forgalmának 10%-ával, kényszerítő bírság esetén pedig a napi forgalom 20%-ával növelhető.”

2 Az ESZAK-Szerződés – annak 97. cikke értelmében – 2002. július 23-án lejárt.

2. Az ESZAK-Szerződés lejártaából fakadó versenyjogi kérdések kezelésének bizonyos szempontjairól szóló bizottsági közlemény

3 A Bizottság 2002. június 18-án elfogadta az ESZAK-Szerződés lejártaából fakadó versenyjogi kérdések kezelésének bizonyos szempontjairól szóló bizottsági közleményt (HL C 152., 5. o., a továbbiakban: 2002. június 18-i közlemény).

4 A 2002. június 18-i közlemény 2. pontja kimondja, hogy e közlemény célja:

„– az EK-Szerződés rendszerére történő áttérésből adódó legfontosabb anyagi és eljárásjogi módosítások összefoglalása azon piaci szereplők és a tagállamok részére, amelyeket az ESZAK-Szerződés és annak származékos joga érint [...]

– annak magyarázata, hogy a Bizottság hogyan szándékozik az ESZAK-rendszerről az EK-rendszerre való áttérésből adódó sajátos problémákat megoldani a megállapodások, az erőfölénnyel való visszaélés [...], az összefonódások ellenőrzése [...], valamint az állami támogatások ellenőrzése terén”.

- 5 A 2002. június 18-i közlemény 31. pontja – amely az ESZAK-rendszerről az EK-rendszerre való áttérésből adódó sajátos problémákkal foglalkozik – a következőképpen hangzik:

„Amennyiben a megállapodásokra alkalmazandó közösségi versenyszabályok alkalmazása során a Bizottság az ESZAK-Szerződés hatálya alá tartozó jogsértést állapít meg, az alkalmazandó anyagi jog – az alkalmazás időpontjától függetlenül – a jogsértést létrehozó tényállás megvalósulásakor hatályos jog lesz. Mindenesetre eljárásjogi szempontból az ESZAK-Szerződés lejártát követően alkalmazandó jog az EK-jog lesz [...]”

3. *Az 1/2003/EK rendelet rendelkezései*

- 6 Az [EK] 81. és 82. cikkben meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 4. cikke értelmében [az EK] 81. és 82. cikk alkalmazása érdekében a Bizottság az e rendeletben biztosított jogkörökkel rendelkezik.
- 7 Az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ha panasz vagy saját kezdeményezése alapján eljáró Bizottság megállapítja [az EK 81. vagy az EK 82. cikk] megsértését, határozatban felszólíthatja az érintett vállalkozásokat és vállalkozások társulásait, hogy fejezzék be a jogsértést. E célból az elkövetett jogsértéssel arányos, a jogsértés tényleges megszüntetéséhez szükséges mértékű, magatartásra vonatkozó vagy szerkezeti jogorvoslati intézkedéseket tehet. Szerkezeti jogorvoslati intézkedéseket csak akkor lehet megtenni, ha nem áll rendelkezésre ugyanolyan hatékony, magatartásra vonatkozó jogorvoslat, vagy ha az ugyanolyan hatékony, magatartásra vonatkozó jogorvoslat az érintett vállalkozás számára nagyobb terhet jelent, mint a szerkezeti jogorvoslati intézkedések. Ha a Bizottságnak jogos érdekében áll, azt is megállapíthatja, hogy a jogsértést a múltban követték el.”

8 Az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A Bizottság határozattal bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy vállalkozások társulásaira, amennyiben azok akár szándékosan, akár gondatlanságból:

- a) megsértik [az EK 81. vagy az EK 82. cikket]; vagy

- b) megszegik a 8. cikk alá tartozó ideiglenes intézkedést elrendelő határozatot; vagy

- c) nem teljesítik a 9. cikk szerinti határozat alapján kötelező érvényű kötelezettség-vállalást.

A jogsértésben részt vevő vállalkozások és vállalkozások társulásai tekintetében a bírság egyenként nem haladhatja meg az előző üzleti év teljes forgalmának 10%-át.

Amennyiben egy társulás jogsértése a tagok tevékenységéhez kapcsolódik, a bírság nem haladhatja meg a társulás jogsértésével érintett piacon működő tagjai teljes forgalma összegének 10%-át.”

9 Az 1/2003 rendelet 27. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A 7., 8., 23. cikkben és a 24. cikk (2) bekezdésében meghatározott határozatok meghozatala előtt a Bizottság az általa lefolytatott eljárás alá vont vállalkozásoknak vagy vállalkozások társulásainak lehetőséget nyújt arra, hogy meghallgassák őket a Bizottság által kifogásolt kérdésekkel kapcsolatban. A Bizottság csak olyan kifogásokra alapozhatja határozatát, amelyekre az érintett felek megtehették észrevételeiket. A panaszosok szorosan kapcsolódnak az eljáráshoz.

(2) Az érintett felek védekezéshez való jogát az eljárás során teljes mértékben tiszteletben kell tartani. Jogukban áll a Bizottság irataiba a vállalkozások üzleti titkaik védelmére irányuló jogos érdekének figyelembevételével betekinteni. A betekintési jog nem terjed ki a bizalmas jellegű információkra és a Bizottság vagy a tagállamok versenyhatóságainak belső dokumentumaira. A betekintési jog különösen nem terjed ki a Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai közti levelezésre, illetve a tagállamok versenyhatóságainak egymás közötti levelezésére, ideértve a 11. és 14. cikk alapján készült dokumentumokat. E bekezdés egyik rendelkezése sem sérti a Bizottságot abban, hogy a jogsértés bizonyításához szükséges információt feltárja és felhasználja.

[...]”

A jogvita alapját képező tényállás

10 A Krupp Thyssen Nirosta GmbH (a német jog hatálya alá tartozó társaság) 1995. január 1-jén a Thyssen Stahl AG-nek (a továbbiakban: Thyssen) és a Fried Krupp AG Hoesch-Krupp-nak a rozsdamentes, sav- és hőálló acéllemezek ágazatában folytatott

tevékenységei összefonódásából jött létre. A Krupp Thyssen Nirosta jelenleg, a cégnév többszöri megváltozását követően a ThyssenKrupp Stainless AG nevet viseli (a továbbiakban: felperes vagy TKS).

- 11 A rozsdamentes acél olyan különleges acélfajta, amelynek fő jellemzője, hogy ellenáll a korróziónak. Ez a tulajdonsága a gyártási folyamat során használt különböző ötvözőelemeknek (króm, nikkel, molibdén) köszönhető. A rozsdamentes acélt lapos acélárúként (lemezelt vagy tekercselt; hidegen vagy melegen hengerelt) vagy hosszú acélárúként (rudak, gépi huzalok, idomok; melegen hengerelt vagy megmunkált) használják fel. Ezeknek a termékeknek a többsége az ESZAK 81. cikk értelmében az ESZAK-Szerződés hatálya alá tartozik.
- 12 Fogyasztói panaszok és a szaksajtóban megjelent információk nyomán 1995. március 16-án a Bizottság az ESZAK-Szerződés 47. cikke alapján arra kért több, rozsdamentes acél termelésével foglalkozó vállalkozást, hogy szolgáltatassanak adatokat „ötvözeti felár” néven ismert, közösen végrehajtott áremelésükről.
- 13 Az ötvözeti felár az ötvözet alkotóelemeinek árfolyama alapján kiszámított árkiegészítés, amely a rozsdamentes acél alapárához adódik hozzá. A rozsdamentesacél-termelők által ötvözéshez felhasznált alkotóelemek (nikkel, króm és molibdén) ára a termelési költségek jelentős részét képezi. Ezen alkotóelemek árfolyama rendkívül ingadozó.
- 14 Az összegyűjtött információk alapján 1995. december 19-én a Bizottság kifogásközlést intézett 19 vállalkozáshoz (a továbbiakban: első kifogásközlés).
- 15 1996 decemberében és 1997 januárjában, egy sor bizottsági helyszíni vizsgálatot követően bizonyos vállalkozások ügyvédjei vagy képviselői kifejezték együttműködési szándékukat a Bizottság felé. 1996. december 17-én a TKS is ilyen értelmű nyilatkozatot tett a Bizottságnak.

16 1997. április 24-én a Bizottság az 1995. december 19-i helyébe lépő új kifogásközlést tett az érintett vállalkozásoknak. A TKS-nek és a Thyssennek is tett kifogásközlést, és mindkét vállalkozás külön-külön válaszolt is ezekre írásban, képviselőjük útján június 30-án.

17 1997. július 23-i, Bizottsághoz intézett levelében (a továbbiakban: 1997. július 23-i nyilatkozat) a TKS a következőket adta elő:

„Ami a tárgyként hivatkozott eljárást illeti [IV/35.814. ügy – TKS], azt kérték a Thyssen jogi képviselőjétől [...], hogy a [TKS] kifejezetten erősítse meg azt, hogy felelősséget vállal a Thyssen esetleges korábbi cselekményeiért, a Thyssen rozsdamentes acéllemezek iparágában kifejtett tevékenységének átruházását követően annyiban, amennyiben azokra a rozsdamentes acéllemezekre vonatkoznak, amelyek a jelen eljárás tárgyát képezik, és amennyiben a 1993-as évig terjedő időszakra nyúlnak vissza. Ezúton kifejezetten megerősítjük ezt.”

18 1998. január 21-én a Bizottság meghozta az [ESZAK] 65. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásról (IV/35.814. sz. „ötvözet felár”-ügy) szóló 98/247/ESZAK határozatot (HL L 100., 55. o.).

19 E határozat szerint az 1993. december 16-án Madridban tartott találkozón a rozsdamentes acéllemezek termelőinek többsége megállapodott az árak összehangolt, az ötvözet felár számítási paramétereinek változtatásával történő emeléséről. Ebből a célból elhatározták, hogy 1994. február 1-jétől olyan ötvözet felárat alkalmaznak, amelyet a legutoljára 1991-ben használt képlet alapján számolnak ki, úgy, hogy minden

termelő az ötvözet alkotóelemeinek referenciaértékeként az 1993. szeptemberi értéket veszik alapul, amikor a nikkellérfolyama történelmi mélypontra volt.

- 20 A Bizottság megállapította, hogy az érintett vállalkozások ennélfogva megsértették az ESZAK 65. cikk (1) bekezdését azáltal, hogy az ötvözet felár kiszámításához felhasznált képlet referenciaértékeit összehangolt módon megváltoztatták és alkalmazták, amely gyakorlat célja és hatása a közös piaci verseny korlátozása és torzítása volt.
- 21 A 98/247 határozatot a TKS-szel közölték, a Thyssennel azonban nem.
- 22 A 98/247 határozat (102) preambulumbekkezdéséből, valamint 1. és 2. cikkéből kitűnik, hogy a Bizottság az 1997. július 23-i nyilatkozat alapján azt állapította meg, hogy a TKS felelős a Thyssen magatartásáért, és ennélfogva bírságot szabott ki rá a Thyssennek felrótt tények miatt is [...]. E tekintetben a Bizottság a 98/247 határozat (78) preambulumbekkezdésében megállapította, hogy a Thyssennek felrótt jogsértés időtartama 1993 decembere (a madridi találkozó időpontja, amely alatt kezdődött a rozsdamentes acéllemezek termelők közötti egyeztetés) és 1995. január 1-je (a Thyssen tevékenységének megszűnése az iparágban) közötti időszakra vonatkozik.
- 23 1998. március 11-én a TKS többek között a 98/247 határozat megsemmisítése iránti keresetet nyújtott be.
- 24 A T-45/98. és T-47/98. sz., Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben 2001. december 13-án hozott ítéletével (EBHT 2001., II-3757. o.) az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette a 98/247 határozat 1. cikkét abban a részében, amelyben az megállapítja a TKS felelősségét a Thyssen által az ESZAK 65. cikkel szemben elkövetett jogsértésért.

- 25 Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a közigazgatási eljárásban nem tette a TKS számára lehetővé azt, hogy a Thyssennek felrótt tények valószínűségéről és relevanciájáról megtegye észrevételeit, következésképpen a TKS e tekintetben nem gyakorolhatta védelemhez való jogát. A Bizottság ezért nem volt jogosult megállapítani a TKS felelősségét a Thyssen által tanúsított magatartásért, és így arra sem volt jogosult, hogy bírságot szabjon ki a TKS-re a Thyssennek felrótt tények miatt, miközben a kifogásközlést e tekintetben csak az utóbbinak címezték (a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 66. és 67. pontja).
- 26 Az Elsőfokú Bíróság következésképpen a TKS-szel szemben kiszabott bírságot csökkentette a Thyssen által elkövetett jogsértés miatt kiszabott bírság összegével, és 4 032 000 euróban határozta meg a TKS-szel szemben végül kiszabott bírság összegét.
- 27 A C-65/02. P. és C-73/02. P. sz., ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. július 14-én hozott ítéletével (EBHT 2005., I-6773. o.) a Bíróság elutasította a TKS és a Bizottság által a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélettel szemben benyújtott fellebbezéseket.
- 28 Miután a Bizottság 2005. november 29-i levelében különböző információkat kért be a Thyssen Krupp AG csoport vezetésétől, 2006. március 6-i levelével pedig azt kérte a Thyssentől, hogy a forgalmára vonatkozóan szolgáltatasson adatokat, 2006. április 5-én kifogásközlést küldött a TKS-nek.
- 29 A felperes 2006. május 17-én válaszolt a kifogásközlésre, 2006. szeptember 15-én pedig nyilvános meghallgatásra került sor.
- 30 2006. december 20-án a Bizottság elfogadta az [ESZAK] 65. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott bizottsági határozatot (COMP/F/39.234 sz. „ötvezeti felár”-ügy, a határozat újraelfogadása) (a továbbiakban: határozat).

31 A megtámadott határozat bevezető része a következőképpen hangzik:

„Tekintettel az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződésre, és különösen annak 65. cikkére,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel az [...] 1/2003 [...] rendeletre,

tekintettel a jelen ügy részleges újbóli vizsgálatát elrendelő 2006. április 5-i bizottsági határozatra,

tekintettel a Bizottsággal közölt információkra, valamint az [ESZAK] 47. cikk értelmében végzett vizsgálatokra,

tekintettel az [ESZAK] 36. cikk értelmében benyújtott írásbeli észrevételekre,

tekintettel az 1/2003 rendelet 18. cikkében biztosított információkérésre,

azt követően, hogy az érintett vállalkozás a Bizottság által az 1/2003 rendelet 27. cikkének (1) bekezdése és az [EK] 81. és 82. cikk alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet alapján lehetőséget kapott

a bizottsági kifogásokkal kapcsolatos álláspontjának ismertetésére;

a megállapodásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt követően,

[...]"

32 A határozat a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„1. cikk

A Thyssen [...] 1993. december 16. és 1994. december 31. között megsértette az ESZAK 65. cikk (1) bekezdését azáltal, hogy az ötvözet felár kiszámításához felhasznált képlet referenciaértékeit megváltoztatta és alkalmazta, amely gyakorlat célja és hatása a közös piaci verseny korlátozása és torzítása volt.

2. cikk

A Bizottság az 1. cikkben foglalt jogsértés miatt 3 168 000 euró összegű bírságot szab ki.

Mivel a [TKS] jogi személy az 1997. július 23-i [nyilatkozattal] átvállalta a Thyssen [...] jogi személy magatartásáért viselt felelősséget, a bírságot a Bizottság a [TKS-szel] szemben szabja ki.

[...]"

Eljárás és a felek kérelmei

33 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2007. február 6-án benyújtott keresetlevelével a felperes a jelen keresetet terjesztette elő.

34 Az előadó bíró jelentése alapján az Elsőfokú Bíróság (ötödik tanács) úgy határozott, hogy megnyitja a szóbeli szakaszt, és az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 64. cikkében szereplő pervezető intézkedések keretében felszólította a Bizottságot, hogy írásban válaszoljon a határozat elfogadásához vezető közigazgatási eljáráshoz kapcsolódó iratok tartalmára vonatkozó kérdésre. A Bizottság 2008. december 3-án eleget tett a felszólításnak.

35 2008. december 3-i levelével a Bizottság benyújtotta a tárgyalásra készített jelentésre vonatkozó észrevételeit, amelyeket közöltek a felperessel. A felperes 2008. december 8-i levelében azt kérte az Elsőfokú Bíróságtól, hogy az említett észrevételeket ne csatolják az iratokhoz, mert azok módosítják a Bizottság által előadott érveket, és olyan érdemi állásfoglalást tartalmaznak, amelyet pótlólagosan és késedelmesen terjesztettek elő.

36 Az Elsőfokú Bíróság egyrészt mint okafogyottat elutasította a felperes kérelmét, mivel a Bizottság 2008. december 3-i levelét ettől kezdve már csatolták az iratokhoz, másrészt pedig kifejtette, hogy az ítélet keretében fogja értékelni, hogy a Bizottság új érvelést terjesztett-e elő, és hogy az elfogadható-e.

37 Az Elsőfokú Bíróság a 2008. december 11-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előterjesztéseit és a feltett kérdésekre adott válaszait.

38 A tárgyaláson a felperes jelezte, hogy visszavonja az 1997. július 23-i nyilatkozatot. Az elnök kérdésére adott válaszában a felperes előadta, hogy a közigazgatási eljárásban nem tett ilyen visszavonást, és kizárólag a beadványaiban ismertetett álláspontját kívánja szemléltetni, vagyis azt, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat csupán egy visszavonható magánnyilatkozat, amely alapján nem lehet a Thyssen magatartásáért viselt felelősséget rá hárítani. A visszavonást és a felperes említett nyilatkozatait felvették a tárgyalási jegyzőkönyvbe.

39 A felperes keresetében azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

- semmisítse meg a határozatot;
- másodlagosan, semmisítse meg a megtámadott határozat 2. cikkét;
- harmadlagosan, megfelelő arányban csökkentse a kiszabott bírság összegét;

- a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

40 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

- utasítsa el a keresetet;
- a felperest kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

1. A Bizottság érvelésének állítólagos új és késedelmes jellegéről

41 Miután a Bizottság benyújtotta a tárgyalásra készített jelentésre vonatkozó észrevételeit, a felperes arra hivatkozott, hogy az említett észrevételek módosítják a Bizottság által előadott érveket, és olyan érdemi állásfoglalást tartalmaznak, amelyet pótlólagosan és késedelmesen terjesztettek elő.

42 Meg kell állapítani, hogy a felperes ezen állítását semmi olyan konkrét bizonyítás nem támasztja alá, amely a szóban forgó észrevételek meghatározott pontjaira vonatkozna. Ezzel szemben meg kell állapítani, hogy az említett észrevételek csupán a Bizottság által a beadványaiban kifejtett egyes érvek részletesebb ismertetését, illetve azokat az érvelési

szempontokat tartalmazzák, amelyek nem szerepelnek a tárgyalásról készült jelentésben foglalt, szükséges összefoglalóban.

- 43 Ezért kimondható, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a Bizottság az eljárási szabályzat 48. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozó új érvelést terjesztett elő.

2. A Bizottság hatásköréről

- 44 Az első két – a *nulla poena sine lege* elvének megsértésére és az 1/2003 rendelet és az ESZAK 65. cikk együttes alkalmazásának jogellenességére alapított – megsemmisítési jogalapot együttesen kell vizsgálni, amelyek nyilvánvalóan felvetik a Bizottságnak a határozat elfogadására vonatkozó hatáskörének kérdését, ami meghatározza azt, hogy a határozat érvényes jogalapon nyugszik-e.

A felek érvei

- 45 A felperes elsőként azt adja elő, hogy a határozat jogellenes, mivel a Bizottság ebben a jogi aktusban „érvényes felhatalmazás nélkül” szabott ki bírságot, ami ellentétes a *nulla poena sine lege* elvével.
- 46 Hangsúlyozza, hogy az ESZAK-Szerződés 2002. július 23-án lejárt, és a Bizottság ebből adódóan elvesztette az ESZAK 65. cikk megsértése miatti szankciók kiszabására vonatkozó hatáskörét. A szerződések jogáról szóló 1969. május 23-i bécsi egyezmény 70. cikkéből – amely az ESZAK-Szerződésre alkalmazandó, általános nemzetközi

szokásjogi szabályt állapít meg – következően a már lejárt szerződés többé nem alapozhat meg kötelezettséget vagy hatáskört.

- 47 A felperes szerint az ESZAK 65. cikket csak akkor lehetne visszamenőlegesen alkalmazni, ha az ESZAK-Szerződés által létrehozott versenyszabályokra vonatkozóan átmeneti rendelkezés lenne hatályban, ilyen azonban nincsen, jöllehet a tagállamok, illetve a Tanács jegyzőkönyv, határozat vagy rendelet formájában átmeneti szabályokat fogadott el annak érdekében, hogy az ESZAK-Szerződés lejártának következményeit más területek vonatkozásában rendezzék.
- 48 A felperes előadja, hogy ha a Bizottság alkalmazni akarja az ESZAK 65. cikket, akkor ehhez felhatalmazással kell rendelkeznie. Az ESZAK-Szerződés és az EK-Szerződés, csakúgy, mint a másodlagos jog és különösen az 1/2003 rendelet viszont nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely lehetővé tenné az ilyen visszamenőleges alkalmazást.
- 49 A Bizottság már nem alapíthatja az ESZAK 65. cikk alkalmazására vonatkozó hatáskörét arra, hogy szerinte létezik egy egységes európai jogrendből eredő, egységes tilalmi rendszer. Igaz, hogy az ESZAK-Szerződés és az EK-Szerződés a Fúziós Szerződés óta intézményi szempontból összekapcsolódott. Mégis eltérően szabályozott hatáskörökkel és jogkörökkel rendelkező, két külön jogrendszernek minősülnek.
- 50 A felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottságnak nincsen általános és korlátlan hatásköre, és a Közösség korlátozott hatáskörének az EK 5. cikkben foglalt elve alapján a közösségi intézmények nem sajátíthatják ki a hatásköröket saját kezdeményezésükre. A Bizottság csak annyiban rendelkezik hatáskörrel a szerződéseknek a közösségi jogrendben történő alkalmazására, amennyiben az egyes szerződések konkrétan ráruháztak ilyen hatáskört. A felperes szerint ha egy szerződés hatálya megszűnik, mint ahogy a jelen esetben az ESZAK-Szerződésé 2002. július 23-án, akkor a korábban a szóban forgó szerződés alkalmazását illetően hatáskörrel rendelkező szervek hatásköre is megszűnik.

- 51 A felperes szerint nem relevánsak a Bizottság ezzel ellentétes érvei, amelyek szerint az EK 81. cikk az ESZAK 65. cikket helyettesítő, kiegészítő rendszer, és az ESZAK 65. cikket a *lex generalistól* a *lex specialisig* terjedő jogszabályok hierarchiájára vonatkozó általános jogelvre tekintettel még lehet alkalmazni.
- 52 Az ESZAK 65. cikk nem tekinthető *lex specialisnak* az EK 81. cikkhez képest abban az értelemben, ahogyan a Bizottság gondolja. A felperes szerint a *lex specialis* olyan norma, amely megfelel a *lex generalis* valamennyi feltételének, és ezekhez a feltételekhez legalább még egy további feltétel is járul. Ez nem igaz az ESZAK 65. cikk és az EK 81. cikk viszonyára, mivel az ESZAK 65. cikk nem tartalmazza az EK 81. cikk valamennyi feltételét, és különösen azt a tényleges követelményt, hogy a tagállamok közötti kereskedelemnek érintettnek kell lennie. A különosság elvéből semmi nem vonható le egy már nem hatályos jogszabály alkalmazhatóságára vonatkozóan.
- 53 Az ESZAK 65. cikk alkalmazása már nem alapulhat a 2002. június 18-i közleményen. Ennek a közleménynek nincsen kötelező ereje, és a Bizottság nem rendelkezik hatáskörrel korábbi ügyek kezelésére vonatkozóan érvényesíthető jogokat létrehozó jogszabály meghozatalára, még az ESZAK-Szerződés és az EK-Szerződés rendelkezései közötti „harmonikus átmenet” biztosítása érdekében sem, ahogyan a határozat fogalmaz.
- 54 Az ESZAK 65. cikk a jelen esetben a *lex mitior* (méltányosság) elve alapján sem alkalmazható. A *lex mitior* elve korántsem ad alapot egy „büntetőjogi szöveg” visszaható hatályú alkalmazására, viszont feltételezi ezt a visszaható hatályt.
- 55 A felperes másodszor azt adja elő, hogy a határozat azért jogellenes, mert az 1/2003 rendeletet és különösen annak 23. cikkét az ESZAK 65. cikkel összefüggésben alkalmazza. Az ilyen „jogszabálytársítás” nem minősülhet érvényes szankciókiszabási jogalapnak, azonkívül súlyos eljárási hibákat eredményezhet, ami azt indokolja, hogy a határozatot a Bíróság 15/85. sz., Consorzio Cooperative d’Abruzzo kontra Bizottság ügyben 1987. február 26-án hozott ítélete (EBHT 1987., 1005. o.) értelmében „nem létezőnek” minősítsék.

- 56 Először is arra hivatkozik, hogy az ESZAK-Szerződés lejártát követően hatályba lépett 1/2003 rendelet preambulumbekzdéséből és a rendelet 23. cikkének szövegéből az következik, hogy ez utóbbi alapján a Bizottság az EK 81. és az EK 82. cikk megsértése, nem pedig az ESZAK 65. cikk megsértése esetén szabhat ki bírságot, minthogy 1/2003 rendelet 23. cikke nem említi az ESZAK 65. cikket. A Bizottság azzal, hogy a vele szemben az ESZAK 65. cikk miatt kiszabott bírságot az 1/2003 rendelet 23. cikkére alapította, nyilvánvalóan megsértette a *nulla poena sine lege* elvét.
- 57 A Bizottság nem támaszkodhat a határozat (70) preambulumbekzdésében hivatkozott ítélkezési gyakorlatra, amely szerint az anyagi jogi szabályoknak nincsen visszaható hatálya. Az 1/2003 rendelet 23. cikke, amely a szankció érvényes jogalapját tartalmazza, vagyis amely bírságkiszabási hatáskört ruház a Bizottságra, „büntető anyagi jogi szabályt” állapít ugyanis meg, és az ESZAK 65. cikk (5) bekezdéséhez hasonlítható.
- 58 Még ha feltételezzük is, hogy az 1/2003 rendelet 23. cikke eljárási szabálynak minősül, az alkalmazása akkor is jogellenes, mivel az 1/2003 rendelet – tárgyánál fogva – nem alkalmazható az ESZAK 65. cikk megsértésének szankcionálására.
- 59 Másodszor a felperes arra hivatkozik, hogy az 1/2003 rendeletnek az ESZAK 65. cikkel összefüggésben történő alkalmazása az egész eljárást szabálytalanná tette, és rámutat arra, hogy ha a Bizottság akkor, amikor az ESZAK 65. cikk hatályban volt, az e cikknek az [EK 81.] és [EK 82.] cikk végrehajtásáról szóló, 1962. február 6-i 17. első tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) rendelkezéseivel összefüggésben értelmezett rendelkezései alapján szabott volna ki bírságot, a határozata akkor is nyilvánvalóan érvénytelen lett volna, és meg kellett volna semmisíteni. Nem lehetett volna ez másképpen most, hogy az ESZAK 65. cikk már nem alkalmazható, és az 1/2003 rendeletnek az ESZAK 65. cikkre történő alkalmazását az időbeli és a tárgyi hatály miatt is ki kell zárni.
- 60 A Bizottság állításaival ellentétben nem igaz, hogy az 1/2003 rendelet 23. cikkében szereplő, az EK 81. cikkre való hivatkozás egy másik, „szinte láthatatlan” hivatkozást is tartalmaz az ESZAK 65. cikke. A felperes arra hivatkozik, hogy mivel a jogsértésekre

alkalmazandó joggal összefüggésben tilos analógia útján szankciót alkalmazni, az 1/2003 rendelet 23. cikkének egy, a cikkben nem említett jogszabályra történő alkalmazása „elfogadhatatlan analógiának” minősül.

- 61 A felperes előadja, hogy az 1/2003 rendelet jogalapja az EK 83. cikk, amely felhatalmazza a Tanácsot és a Bizottságot „[az] [EK] 81. és az [EK] 82. cikkben meghatározott elvek” érvényre juttatását szolgáló megfelelő rendeletek meghozatalára, ennek során azonban nem utal az ESZAK 65. cikkre. Mindenesetre az, hogy nem említi ez utóbbi rendelkezést, nem tekinthető a közösségi jogalkotó tévedésének, aki maga teremtette meg a joghézag kiküszöbölésére irányuló analógia alkalmazásának feltételét. A felperes arra hivatkozik, hogy a Közösség korlátozott hatáskörének az EK 5. cikk első bekezdésében foglalt elvének megfelelően még szubszidiáris vagy hallgatólagos jelleggel sem adható a Bizottságnak az ESZAK 65. cikk végrehajtására irányuló hatáskör az EK-Szerződés alapján, és az 1/2003 rendelet hatásköri szinten csak az EK 81. cikkre utalhat.
- 62 A Bizottság az Elsőfokú Bíróságtól a felperes által benyújtott első két megsemmisítési jogalap, mint megalapozatlan elutasítását kéri.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

A határozat jogalapja

- 63 Először is emlékeztetni kell, hogy a közösségi szerződések olyan új jogrendet hoztak létre, amelynek javára az államok – egyre több területen – korlátozták szuverén

jogaikat, és amelynek nemcsak a tagállamok, de azok állampolgárai is alanyai (a Bíróság 1991. december 14-i, 1/91. sz. véleményének [EBHT 1991., I-6079. o.] 21. pontja).

- 64 E közösségi jogrenden belül az intézmények csupán származékos hatáskörrel rendelkeznek (a Bíróság 2001. december 6-i, 2/00. sz. véleményének [EBHT 2000., I-9713. o.] 5. pontja; a Bíróság C-93/00. sz., Parlament kontra Tanács ügyben 2001. december 13-án hozott ítéletének [EBHT 2001., I-10119. o.] 39. pontja). Ezért a közösségi jogi aktusok bevezető részében fel kell tüntetni azt a jogalapot, amely az érintett intézményt felhatalmazza arra, hogy a szóban forgó területen eljárjon. A megfelelő jogalap megválasztásának alkotmányos jelentősége van (a fent hivatkozott 2/00. sz. vélemény 5. pontja).
- 65 A jelen ügyben először is meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat bevezető része nem csupán az ESZAK-Szerződés rendelkezéseire – vagyis a 36. cikkre, a 47. cikkre, valamint a 65. cikkre – történő utalásokat tartalmaz, hanem az EK-Szerződésre, az 1/2003 rendeletre és konkrétan annak 18. és 27. pontja (1) bekezdésére, valamint a Bizottság által az [EK] 81. és [EK] 82. cikk alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendeletre (HL L 123., 18. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 3. kötet, 81. o.) is hivatkozik.
- 66 Másodszor rá kell mutatni arra, hogy a határozat indokolásában a Bizottság a (70) preambulumbekkezdésben a következőket adja elő:

„A jelen határozat [...] az EK-Szerződés eljárási szabályaival és különösen az 1/2003 rendelettel összhangban került elfogadásra. Az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése az EK 85. cikk alapján a Bizottságra ruhazza a vállalkozások által elkövetett versenyjogi jogsértések megállapítására vonatkozó hatáskört. Az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy jogsértés esetén szankciót állapítson meg.”

- 67 A határozat (73) preambulumbekzdésében a Bizottság kifejti, hogy az a körülmény, hogy az ESZAK-Szerződés lejártakor az EK 81. cikk mint *lex generalis* felváltotta az ESZAK 65. cikket mint *lex specialist*, azt vonja maga után, hogy a Bizottság „az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése és 23. cikkének (2) bekezdése alapján az ESZAK 65. cikk alkalmazására irányuló eljárás megindítására, az e cikk megsértésének megállapítására, az így megállapított jogsértés megszüntetésére és az említett jogsértés szankcionálása végett bírság kiszabására is rendelkezik hatáskörrel”.
- 68 A határozat (163) preambulumbekzdése megemlíti, hogy az ESZAK 65. cikk (5) bekezdése értelmében a Bizottság „jogosult volt” bírságot megállapítani bizonyos versenykorlátozó magatartásokat folytató vállalkozásokkal szemben, és „megfelelő jogot ruházott a Bizottságra az [...] 1/2003 rendelet 23. cikke, amelyet a Bizottság ebben az esetben alkalmazott”.
- 69 A határozat indokolásából következik az is, hogy a bevezető részben az ESZAK 65. cikkre történő hivatkozás az (1) bekezdésre vonatkozik, azaz a vállalkozásokhoz, valamint vállalkozások társulásaihoz intézett anyagi jogi rendelkezésre, amely megtilt bizonyos versenykorlátozó magatartásokat, és az (5) bekezdésre, amely az összejátszásra irányuló megállapodás tárgyát képező termékek által elért forgalom legfeljebb kétszeresével egyenlő összegű bírság megállapításának lehetőségéről rendelkezik. Az ESZAK 65. cikk (5) bekezdésének alkalmazására történő hivatkozás azt a vitát érinti, hogy indokolható-e a jelen ügyben a *lex mitior* elvével az, hogy ezt a rendelkezést, nem pedig az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdését alkalmazzák a bírság összegének kiszámításánál (lásd a határozat (162)–(168) és (178) preambulumbekzdését).
- 70 Ilyen körülmények között azt kell megállapítani, hogy annak a határozatnak, amellyel a Bizottság megállapítja az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésének megsértését, és bírságot szab ki a felperessel szemben, a jogsértés megállapítása tekintetében az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése, a bírság kiszabása tekintetében pedig az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése képezi a jogalapját.

71 Ennélfogva ebben a szakaszban azt kell megállapítani, hogy a felperesnek a *lex mitior* elvére és a 2002. június 18-i közleményre vonatkozó érvelése, amelyek egyike sem alkalmas arra, hogy a határozat számára érvényes jogalapot képezzen, nem releváns, mivel a Bizottság hatásköre a jelen ügyben nem ezek valamelyikén, hanem az 1/2003 rendelet fent hivatkozott rendelkezésein alapul.

A Bizottság arra vonatkozó hatásköre, hogy az ESZAK-Szerződés lejártát követően az 1/2003 rendelet alapján az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésének megsértését megállapítsa és szankcionálja

72 Az első két megsemmisítési jogalap keretében a felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a Bizottság éppen az ESZAK-Szerződés 2002. július 23-i lejártából adódóan veszítette el az ESZAK 65. cikk megsértése miatti szankciók kiszabására irányuló hatáskörét, és nem létezik olyan átmeneti vagy végleges, elsődleges vagy másodlagos jogi rendelkezés, amely felhatalmazná ezt az intézményt a fent hivatkozott cikk alkalmazására. Az ESZAK 65. cikk és az 1/2003 rendelet együttes alkalmazása mindenesetre nem biztosít érvényes jogalapot a határozat számára, mivel az említett rendelet csak az EK 81. és az EK 82. cikk végrehajtása címén biztosít hatáskört a Bizottság számára.

73 Ez az érvelés nem fogadható el.

74 Először is emlékeztetni kell arra, hogy a valamely jogi aktus jogalapját képező és az adott intézményt az adott jogi aktus meghozatalára jogosító rendelkezésnek a határozat elfogadásakor hatályosnak kell lennie (a Bíróság C-269/97. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2000. április 4-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-2257. o.] 45. pontja), ami vitathatatlannal fennáll az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése és 23. cikkének (2) bekezdése vonatkozásában, amely a határozat jogalapját képezi.

- 75 Másodszor hangsúlyozni kell, hogy a közösségi szerződések egyedi jogrendet hoztak létre (lásd ebben az értelemben a Bíróság fenti 63. pontban hivatkozott 1/91. sz. állásfoglalásának 21. pontját; az Elsőfokú Bíróság T-120/89. sz., Stahlwerke Peine-Salzgitter kontra Bizottság ügyben 1991. június 27-én hozott ítéletének [EBHT 1991., II-279. o.] 78. pontját), amelynek keretében – amint ezt az EK 305. cikk (1) bekezdése is tükrözi – az ESZAK-Szerződés egy különleges, az EK-Szerződés által meghatározott általános szabályoktól eltérő rendszert képez.
- 76 Az ESZAK-Szerződés ezért az EK 305. cikk (1) bekezdése alapján *lex specialis* képezett, amely eltért a *lex generalis* képező EK-Szerződéstől (a Bíróság 239/84. sz. Gerlach-ügyben 1985. október 24-én hozott ítéletének [EBHT 1985., 3507. o.] 9–11. pontja; a Bíróság 1994. november 15-i, 1/94. sz. véleményének [EBHT 1994., I-5267. o.] 25–27. pontja és az Elsőfokú Bíróság T-6/99. sz., ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi kontra Bizottság ügyben 2001. június 5-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-1523. o.] 102. pontja).
- 77 Ebből következően a közös piac működésével kapcsolatosan az ESZAK-Szerződés szabályai, valamint az alkalmazása érdekében hozott rendelkezések az EK-Szerződés hatálybalépésétől függetlenül hatályban maradtak (a Bíróság fenti 76. pontban hivatkozott Gerlach-ügyben hozott ítéletének 9. pontja, valamint C-74/00. P. és C-75/00. P. sz., Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. szeptember 24-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-7869. o.] 100. pontja).
- 78 Mindemellett amennyiben bizonyos kérdések nem képezték az ESZAK-Szerződés rendelkezéseinek, illetve az e szerződés alapján elfogadott jogszabályok tárgyát, az EK-Szerződés és az alkalmazása érdekében elfogadott egyéb rendelkezések már az ESZAK-Szerződés lejártát megelőzően is alkalmazhatók voltak az ESZAK-Szerződés hatálya alá tartozó termékekre (a Bíróság 328/85. sz. Deutsche Babcock ügyben 1987. december 15-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 5119. o.] 10. pontja, valamint a fenti 77. pontban hivatkozott Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 100. pontja; lásd még ebben az értelemben a fenti 76. pontban hivatkozott 1/94. sz. vélemény 27. pontját).
- 79 Az ESZAK-Szerződés 97. cikkének értelmében 2002. július 23-án lejárt. Ennélfogva 2002. július 24-én az EK-Szerződésben meghatározott általános rendszer hatálya kiterjedt azokra az ágazatokra is, amelyeket eredetileg az ESZAK-Szerződés szabályozott.

- 80 Noha azon tény, hogy az ESZAK-Szerződés jogi keretét felváltotta az EK-Szerződés jogi kerete, azzal járt, hogy 2002. július 24-től megváltoztak az alkalmazandó jogalapok, eljárások, valamint anyagi jogi szabályok, mindez a közösségi jogrend és célkitűzései egységességének és folytonosságának keretébe illeszkedik (az Elsőfokú Bíróság T-25/04. sz., González y Díez kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-3121. o.] 55. pontja; lásd még ebben az értelemben a Bíróság C-119/05. sz. Lucchini-ügyben 2007. július 18-án hozott ítéletének [EBHT 2007., I-6199. o.] 41. pontját is), ahogyan ezt a Bizottság a határozat (65)–(67) preambulumbekzdésében helyesen megállapítja.
- 81 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a szabad verseny rendszerének megteremtése és fenntartása – amely rendszer keretében biztosítottak a szabályos versenyfeltételek, és amely többek között az állami támogatásokra és a vállalkozások közötti kartellekre vonatkozó szabályok alapja – mind az EK-Szerződésnek (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-308/04. P. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2006. június 29-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-5977. o.] 31. pontját), mind az ESZAK-Szerződésnek (lásd ebben az értelemben a Bíróság 1961. december 13-i, 1/61. sz. véleményét [EBHT 1961., 505., 519. o.]; a Bíróság C-280/99. P–C-282/99. P. sz., Moccia Irme és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2001. június 21-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-4717. o.] 33. pontját; az Elsőfokú Bíróság T-141/94. sz., Thyssen Stahl kontra Bizottság ügyben 1999. március 11-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-347. o.] 265., 299–304. pontját) egyik alapvető célkitűzése.
- 82 Ebben az összefüggésben, jóllehet az ESZAK- és az EK-Szerződésnek a kartellre vonatkozó szabályai eltérnek valamelyest, ki kell emelni, hogy az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó megállapodás és összehangolt magatartás fogalma megfelel a megállapodás és összehangolt magatartás EK 81. cikk szerinti fogalmának, és a közösségi bíróság ezt a két rendelkezést egyformán értelmezi (lásd ebben az értelemben a fenti 81. pontban hivatkozott Thyssen Stahl kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 262–272. és 277. pontját). Így a torzításmentes verseny célkitűzésének az eredetileg a közös szén- és acélpiac alá tartozó ágazatokban történő megvalósítását nem szakítja meg az ESZAK-Szerződés lejáratának ténye, mivel e célkitűzés az EK-Szerződés keretében is megvalósul, és ugyanaz az intézmény, a Bizottság valósítja meg, amely a versenypolitika közösségi közérdeken alapuló végrehajtásáért és fejlesztéséért felelős közigazgatási szerv (lásd analógia útján a fenti 80. pontban hivatkozott González y Díez kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 55. pontját).
- 83 A közösségi jogrendszer folytonossága és a működésére vonatkozó célkitűzések folytonossága megköveteli, hogy az Európai Közösség – amennyiben az Európai Szén- és Acélközösség helyébe lép, és a saját eljárási keretében – biztosítsa az ESZAK-

Szerződés hatálya alatt létrejött helyzetek tekintetében az ESZAK-Szerződés és végrehajtási szabályai alapján a tagállamok, illetve a magánszemélyek tekintetében *eo tempore* keletkezett jogok és kötelezettségek tiszteletben tartását. E követelményt még jelentősebbé teszi, hogy a versenynek a kartellre vonatkozó szabályok be nem tartásából eredő torzulása az ESZAK-Szerződés lejártát követő, az EK-Szerződés hatálya alá tartozó időszakra is kiterjedhet (lásd analógia útján a fenti 80. pontban hivatkozott Gonzalez y Díez kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 56. pontját).

84 A fentiekből következik, hogy – a felperes állításaival ellentétben – az 1/2003 rendeletet és különösen annak 7. cikke (1) bekezdését, valamint 23. cikke (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapján a Bizottságnak jogában áll 2002. július 23-át követően az ESZAK-Szerződés tárgyi és időbeli hatálya alá tartozó ágazatokban létrehozott kartelleket megállapítani és szankcionálni (lásd analógia útján a fenti 80. pontban hivatkozott Gonzalez y Díez kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 57. pontját) még akkor is, ha a rendelet hivatkozott rendelkezései nem említik kifejezetten az ESZAK 65. cikket.

85 Meg kell állapítani továbbá, hogy a közösségi jogrend keretében az EK-Szerződés szabályainak egy eredetileg az ESZAK-Szerződés által szabályozott területen való érvényesülésére az időbeli hatályra irányadó elvek tiszteletben tartásával kell, hogy sor kerüljön. E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy míg az eljárási szabályokat általában a hatálybalépésükkor folyamatban lévő valamennyi jogvitára alkalmazni kell, az anyagi jogi szabályoknál nem ez a helyzet. Ugyanis ez utóbbiakat a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvének tiszteletben tartása érdekében úgy kell értelmezni, hogy azok a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett helyzetekre csak annyiban vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszertani elhelyezkedéséből az ilyen értelmezés világosan következik (lásd a Bíróság 212/80–217/80. sz., Meridionale Industria Salumi és társai egyesített ügyekben 1981. november 12-én hozott ítéletének [EBHT 1981., I-2735. o.] 9. pontját és 21/81. sz. Bout-ügyben 1982. február 10-én hozott ítéletének [EBHT 1982., 381. o.] 13. pontját; az Elsőfokú Bíróság T-42/96. sz., Eyckeler & Malt kontra Bizottság ügyben 1998. február 19-én hozott ítéletének [EBHT 1988., II-401. o.] 55. pontját).

86 Ebből a szempontból az egyértelműen az ESZAK-Szerződés lejártát megelőzően keletkezett jogi helyzetekre alkalmazandó anyagi jogi rendelkezéseket illetően a közösségi jogrend folytonossága és a jogbiztonság, illetve a bizalomvédelem elvéhez

kapcsolódó követelmények az ESZAK-Szerződés alapján elfogadott anyagi jogi rendelkezések alkalmazására köteleznek a tárgyi és időbeli hatályuk alá tartozó tényállások tekintetében. Azon körülmény, hogy az ESZAK-Szerződés lejártá miatt a szóban forgó jogi keret már nincs hatályban a tényállás értékelésének pillanatában, nem bír jelentőséggel, mivel ezen értékelés egyértelműen olyan időszakban keletkezett jogi helyzetre vonatkozik, amikor az ESZAK-Szerződés alapján elfogadott anyagi jogi rendelkezések voltak alkalmazandók (a fenti 80. pontban hivatkozott Gonzalez y Díez kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 59. pontja).

87 A jelen esetben a Bizottság az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése és 23. cikkének (2) bekezdése alapján, az e rendeletnek megfelelően lefolytatott eljárást követően hozta meg a határozatot. A jogalappal és a megtámadott határozat elfogadásához vezető eljárással kapcsolatos rendelkezések az eljárási szabályok közé tartoznak a fenti 85. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében. Mivel a Bizottság a határozatot az ESZAK-Szerződés lejártá után fogadta el, az 1/2003 rendeletben foglalt szabályok alkalmazandók (lásd analógia útján a fenti 80. pontban hivatkozott Gonzalez y Díez kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 60. pontját és *a contrario* az Elsőfokú Bíróság T-27/03., T-46/03., T-58/03., T-79/03., T-80/03., T-97/03. és T-98/03. sz., SP és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. október 25-én hozott ítéletét [EBHT 2007., II-4331. o.]).

88 E tekintetben meg kell állapítani, hogy – a felperes állításaival ellentétben – az 1/2003 rendelet 23. cikke nem anyagi jogi szabályt tartalmaz, amely meghatározásánál fogva nem irányulhat arra, hogy jogalapot biztosítson a Bizottság eljárásához, ellentétben a fent hivatkozott cikkel, amely felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy bírságot szabjon ki azokra a vállalkozásokra és vállalkozások társulásaira, amelyek megsértették az EK 81. és az EK 82. cikket.

89 Az anyagi jogi szabályokkal kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a határozat egyértelműen az ESZAK-Szerződés 2002. július 23-i lejártát megelőzően keletkezett jogi helyzetre vonatkozik, mivel a jogsértés időszaka 1993. december 16-tól 1994. december 31-ig tartott. Minthogy a 2002. július 24. óta alkalmazandó anyagi jogi versenyszabályoknak nincsen visszaható hatályuk, meg kell állapítani, hogy az ESZAK 65. cikk (1) bekezdése minősül alkalmazandó és a Bizottság által a határozatban ténylegesen alkalmazott anyagi jogi szabálynak, emlékeztetve arra, hogy éppen abból következően, hogy az EK-Szerződés – az EK 305. cikk szerint – általános szabályt képez az ESZAK-Szerződéshez képest, a *lex specialis* derogat legi

generali elv alapján kizárólag az ESZAK-Szerződésből és a végrehajtására hozott szabályokból származó különleges rendszer alkalmazandó a 2002. július 24-e előtt keletkezett helyzetekre.

- 90 A fenti megállapításokból következően a felperes által előterjesztett első két – a *nulla poena sine lege* elvének megsértésére és az 1/2003 rendelet és az ESZAK 65. cikk együttes alkalmazásának jogellenességére alapított – megsemmisítési jogalapot el kell utasítani.

3. Az 1997. július 23-i nyilatkozat jogerejéről és érvényességéről

- 91 Ki kell emelni, hogy a jogerő megsértésére alapított harmadik megsemmisítési jogalap keretében mindkét fél a maga javára hivatkozik a jogerő fogalmára, és abból szögesen ellentétes következtetésre jut.
- 92 A felperes előadja, hogy a Bíróság a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélete 88. pontjában kimondta, hogy anyagilag nem felelős a Thyssen magatartásáért, és ez a pont jelenleg jogerős. A Bizottság ezzel ellentétesen azt állítja, hogy a határozatban arra támaszkodott, hogy az Elsőfokú Bíróság a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság ügyben hozott, a Bíróság által helybenhagyott ítéletében elismerte az 1997. július 23-i azon nyilatkozat érvényességét, amellyel a felperes megerősítette, hogy felelősséget vállal a Thyssen korábbi cselekményeiért, ami most a közösségi bíróság által elbírált ezen jogkérdéshez kapcsolódó jogerőnél fogva nem vonható kétségbe.

- 93 Márpedig az 1997. július 23-i nyilatkozat alapján történő bírságkiszabás jogellenességére alapított negyedik jogalapjával a felperes éppen a fenti jogkérdést próbálja kétségbe vonni azzal az állításával, hogy az említett nyilatkozat – tényleges hatályára és a közösségi kartelljogi szabályozással való összeegyeztethetlenségére tekintettel – nem alapozhatja meg érvényesen a Thyssen magatartásáért viselt felelősség megállapítását és az ebből következő szankciót.
- 94 Ilyen körülmények között a harmadik és a negyedik megsemmisítési jogalapot együttesen kell vizsgálni, mivel az egyikre adott válasz a másik elfogadhatóságától függ. E tekintetben jóllehet a Bizottság a negyedik megsemmisítési jogalappal kapcsolatos vita keretében nem nyújtott be jogerőre alapított elfogadhatatlansági kifogást, a negyedik jogalappal elválaszthatatlanul összefonódó harmadik jogalapra vonatkozó beadványaiban hivatkozott rá. Mindenesetre a jogerő kérdése az eljárásgátló okok körébe tartozik, és így a közösségi bíróságnak hivatalból kell figyelembe vennie (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-442/003. P. és C-471/03. P. sz., P&O European Ferries [Vizcaya] és Diputación Foral de Vizcaya kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 1-jén hozott ítéletének [EBHT 2006., I-4845. o.] 45. pontját).

A felek érvei

- 95 A harmadik megsemmisítési jogalap keretében a felperes előadja, hogy a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének 88. pontjában a Bíróság kimondta, hogy a felperes nem felelős anyagilag a Thyssen magatartásáért, és ez a pont jelenleg jogerős (*res iudicata*), ami a Bizottság tekintetében elfogadhatatlansági kifogásnak minősül.
- 96 A Bíróság ezt a következtetést egyrészt arra alapította, hogy a jelen ügyben gazdasági szempontból és az egységes fellépés szempontjából nem állapítható meg jogutódlás, másrészt pedig hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat, valamint a közigazgatási eljárás keretében tett egyéb nyilatkozatok alapján nem állapítható meg a TKS felelőssége a Thyssen jogsértő magatartásáért.

- 97 Nem fogadható el a Bizottság azon érve, miszerint a Bíróság a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjában nem zárhatta ki a TKS anyagi felelősségét, mivel ebben a pontban a Bizottság csatlakozó fellebbezésére hivatkozik, amely nem vonatkozik a felelősség TKS-re történő átszállására.
- 98 A felperes arra hivatkozik, hogy még ha feltételezzük is, hogy a felelősségátszállás kérdésére vonatkozó megállapításra a csatlakozó fellebbezés vizsgálata keretében nem volt szükség, ebből nem következik, hogy a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontja nem releváns. A Bíróság az ítélete indokolásában akkor is szabadon megállapíthatja a felelősségátszállás hiányát, ha a Bizottság fellebbezésében nem hivatkozott kifejezetten erre a pontra, és ezt a megállapítást a feleknek tiszteletben kell tartaniuk.
- 99 A fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletében a Bíróság – elsősorban a 82–87. pontban – helybenhagyta az Elsőfokú Bíróságnak a bizottsági határozatot eljárásai hiba miatt megsemmisítő határozatát, majd a 88. pontban a bizottsági határozat érvénytelenségének megállapítására vonatkozóan további érvelést fejtett ki, amelyben kimondta, hogy a fent hivatkozott eljárási hibától függetlenül a TKS nem tehető anyagilag felelőssé a Thyssen magatartásáért.
- 100 A felperes előadja, hogy a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjában a Bíróság kifejti, hogy a TKS által a közigazgatási eljárásban tett, az ítélet 85. és 86. pontjában említett nyilatkozatok alapján nem állapítható meg a felperes felelőssége a Thyssen magatartásáért, és az említett ítélet 85. pontja egyébként kifejezetten említi az 1997. július 23-i nyilatkozatot. A Bíróság teljesen egyértelműen fogalmaz. Ha ugyanis a Bíróság a hivatkozott ítélet 88. pontjában kizárólag eljárásjogi hibára akart volna hivatkozni, ahogyan ezt a Bizottság feltételezi, nem mondta volna ki azt, hogy a Bizottság – a Bíróság által használt fordulattal élve – nem „állapíthatja meg a felperes felelősségét”.

- 101 A fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjában szereplő megállapítások továbbá nem értelmezhetők úgy, hogy csak eljárásjogi hibákra utalnak, mivel az említett ítélet 85–87. pontja már kimerítően tárgyalta ezt a kérdést. Ha a Bíróság a fent hivatkozott ítélet 88. pontjában nem akart volna határozni a felelősségátzállás kérdésében, akkor nem tette volna az első két mondatban azt a megállapítást, hogy a Thyssen továbbra is létezett, és ezért a Bíróság C-49/92. P. sz., Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletéből (EBHT 1999., I-4125. o.) eredő ítélkezési gyakorlat alapján nem állapítható meg a TKS felelőssége. A felperes szerint mivel már volt egy eljárásjogi hiba, amely a bizottsági határozat semmisségét eredményezte, az a tény, hogy a Bíróság a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjának első két mondatában állást foglal a felelősségátzállás kérdésében, kizárólag azt jelentheti, hogy ezzel ki akarja egészíteni a Bizottság által benyújtott csatlakozó fellebbezés elutasítására vonatkozó indokolást. A Bíróság kiegészítő indokolása, amely ebben az első két mondatban szerepel, nem lenne teljes, ha a harmadik mondat nem hivatkozna ugyanúgy az anyagi felelősség átszállásának kérdésére is, mivel ennek hiányában ez a kérdés az 1997. július 23-i nyilatkozat vonatkozásában megválaszolatlanul maradna.
- 102 A felperes hozzáfűzi, hogy nem releváns a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet olasz nyelvű változata, amelyre a Bizottság az említett ítélet 88. pontjára vonatkozó értelmezése alátámasztásául hivatkozott, mivel az eljárás nyelve a német, és ez az értelmezés nyelvi szempontból mindenképpen téves.
- 103 A felperes továbbá előadja, hogy fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjától függetlenül is érdemben megalapozott a felelősségátzállás hiánya. Az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a jogutód nem tehető felelőssé a versenyszabályok jogelőd általi megsértéséért, ha ez utóbbi még létezik, ahogyan ez a Thyssen esetében is történt. A Bizottság beadványaiban most elismeri ezt a megállapítást.
- 104 Végül arra hivatkozik, hogy – a Bizottság állításával ellentétben – a harmadik jogalap nem elfogadhatatlan, mivel nem hozható fel vele szemben a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített

ügyekben hozott ítélet „jogi ereje”, mivel ez az ítélet csak a 98/247 határozatra hivatkozik, amely nem képezi tárgyát a jelen keresetnek. Minthogy egyetlen bíróság sem határozott még általános jelleggel a határozat jogszerűsége felől, a határozat nem hajtható végre, és ezért a harmadik jogalap nem lehet a jogerő miatt elfogadhatatlan.

105 A negyedik megsemmisítési jogalap keretében a felperes arra hivatkozik, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozattal azt kívánta kifejezésre juttatni, hogy egyetért azzal, „hogy a Bizottság kizárólag [vele] szemben folytat eljárást valamennyi jogsértés miatt, és nem pedig párhuzamosan és ezenfelül a Thyssennel is”. Ez a nyilatkozat nem alapothatja meg a TKS felelősségét és a bírságfizetés terhének átszállását.

106 A felperes előadja, hogy a megelőző eljárás során és a határozat elfogadásához vezető eljárás keretében igen egyértelműen bizonyította, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat nem tekinthető a bírság kifizetésére irányuló felelősség átvállalásának. Ha az Elsőfokú Bíróság helyt adna a Bizottság ezzel ellentétes állításának, akkor ezzel olyan jelentést tulajdonítana a nyilatkozatnak, amely szöges ellentétben áll felek valódi, a határozat elfogadásakor nyilvánvalóvá vált akaratával.

107 Még ha feltételezzük is, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozatot úgy lehet értelmezni, hogy „felelősségátvállalást” tartalmaz, ez nem jelenti azt, hogy a TKS-t kötelezni lehet a Thyssent terhelő bírság megfizetésére, mivel ez a magánnyilatkozat csak deklaratív, nem pedig konstitutív hatályú. Az ilyen nyilatkozat nem változtathatja meg a címzettnek a közvetlenül az elsődleges jogból eredő helyzetét, és sem anyagi jogi, sem eljárásjogi szempontból nem vált ki hatást, mivel nem egyeztethető össze a bírságokra vonatkozó kartelljogi szabályozással. Ez a szabályozás vitathatatlanul a közjog, „különösen a büntetőjog és a szabálysértési jog” területéhez tartozik. A magánjog alanyai által tett önálló magánnyilatkozatok nem változtathatják meg a közjogból, „még kevésbé a büntetőjogból és a szabálysértési jogból” eredő jogi

következményeket. Ez az elv a római jogra vezethető vissza (*ius publicum privatorum pactis mutari non potest* [a közjog szabályait a magánfelek megállapodása nem módosíthatja]), és ezt az elvet a tagállami jogrendek is alkalmazzák, ezáltal részét képezi a tagállamok közös jogi hagyományának, amelyet a Bizottságnak tiszteletben kell tartania.

108 Ez a megállapítás akkor is elkerülhetetlen, ha a Bizottság jóváhagy egy felelősségátvállalásra irányuló nyilatkozatot, mivel az intézménynek nincsen hatásköre arra, hogy eltérjen a kartellekkel kapcsolatban kiszabott bírságokra vonatkozó szabályozástól. A felperes kiemeli, hogy 2005. január 19-én hozott határozatában (COMP/E – 1/C.37773. sz. MCAA, „monoklór-ecetsav”-ügy) maga a Bizottság is úgy vélte, hogy egy felelősségátvállalásra irányuló magánnyilatkozat nem eredményezheti a kartelljog keretében kiszabott bírságok megfizetésére vonatkozó felelősség átszállását. A felperes szerint „a bírság megfizetésére vonatkozó felelősség továbbra is a címzettet terheli még abban az esetben is, ha a Bizottság nem azzal a címmel szemben akarja kiszabni a bírságot, aki az elsődleges és a másodlagos közösségi jog alapján felelős”. Ez még azokban az esetekben is igaz, amikor a vállalkozások egyetértenek a Bizottság arra irányuló kívánságával, hogy a valódi felelős helyett másik címmel terheljen a bírság. Mindenesetre ki kell zárni a Bizottság effajta mérlegelési mozgásterét, mivel ez az önkényesség határát súrolja.

109 A Bizottság előadja, hogy a harmadik jogalap elfogadhatósága abba a ténybe ütközik, hogy az Elsőfokú Bíróságnak a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben tett azon megállapítása, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat alapján szankció szabható ki, már jogerőre emelkedett. Mindenesetre a felperesnek nincsen meg az arra irányuló, eljáráshoz fűződő érdeke, hogy most ismét kétségbe vonja a szankcionálhatóságot, amelyet eddig nem vitatott. Az eljáráshoz fűződő érdek ilyen hiánya az 1997. július 23-i nyilatkozaton alapuló bírság kiszabásának jogellenességére alapított negyedik megsemmisítési jogalap elfogadhatatlanságát is indokolja, amely semmiképpen sem megalapozott.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 110 Előjáróban rá kell mutatni arra, hogy a felperesnek a vele szemben 3 168 000 eurós bírságot kiszabó határozattal szembeni eljáráshoz fűződő érdeke vitathatatlan, és a jogerő megsértésére alapított harmadik megsemmisítési jogalap nem nyilvánítható elfogadhatatlannak pusztán amiatt, hogy a felperes a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet elfogadásához vezető eljárás során csupán azt vitatta, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat úgy értelmezhető, hogy a meghallgatáshoz való jogról való lemondást tartalmaz.
- 111 Következésképpen a felperes érvelését érdemben kell vizsgálni.
- 112 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság elismerte, hogy az ítélt dolog elvének úgy a közösségi, mint a nemzeti jogrendekben alapvető jelentősége van. Ugyanis mind a jog, mind a jogviszonyok stabilitásának, illetve az igazságszolgáltatás megfelelő működésének biztosításához fontos, hogy ne lehessen többé vita tárgyává tenni azokat a bírósági határozatokat, amelyek a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerülését, illetve az azok előterjesztésére nyitva álló határidők elteltét követően jogerőre emelkedtek (a Bíróság C-224/01. sz. Köbler-ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-10239. o.] 38. pontja és C-234/04. sz. Kapferer-ügyben 2006. március 16-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-2585. o.] 20. pontja).
- 113 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint jogerő csak azokhoz a ténybeli és jogi kérdésekhez kapcsolódik, amelyeket a szóban forgó bírósági határozat ténylegesen vagy szükségszerűen eldöntött (a Bíróság C-281/89. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. február 19-én hozott ítéletének [EBHT 1991., I-347. o.] 14. pontja; C-277/95. P. sz., Lenz kontra Bizottság ügyben 1996. november 26-án hozott végzésének [EBHT 1996., I-6109. o.] 50. pontja és C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P–C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 15-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-8375. o.] 44. pontja).

A Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet tartalmáról

114 A fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 51–52. és 55–68. pontjából az alábbiak következnek:

- maga a felperes vitathatatlan tényként írja le a Thyssen által elkövetett jogsértésért viselt felelősség elfogadását, és nem fogalmaz meg az 1997. július 23-i nyilatkozat érvényességére vonatkozóan semmiféle korlátozást vagy fenntartást;
- az Elsőfokú Bíróság kifejezetten megemlíti, hogy a TKS nem vitatja, hogy a Bizottságnak lehetősége van arra, hogy a Thyssennek felrótt jogsértő magatartás miatt az ő felelősségét állapítsa meg;
- az Elsőfokú Bíróság egyértelműen elismerte azt, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat alapján a Bizottság megállapíthatja a TKS felelősségét a Thyssennek felrótt, 1993. december és 1995. január 1-je között folytatott jogsértő magatartás miatt;
- a 98/247 határozat 1. cikkét abban a részében, amelyben a Thyssennek felrótt jogsértésért a TKS felelősségét állapítja meg, csak azért semmisítette meg, mert az 1997. július 23-i nyilatkozatot nem lehet úgy értelmezni, hogy abban a felperes a Thyssennek felrótt cselekményekre vonatkozó meghallgatáshoz való jogáról „is” lemond, mivel a Bizottságnak az említett nyilatkozat tartalmára vonatkozó ezen téves felfogása a TKS védelemhez való jogának megsértését eredményezte;

- a TKS védelemhez való joga megsértéséről ezt követően lefolytatott vitának és az Elsőfokú Bíróság erre vonatkozóan tett megállapításának szükséges előfeltétele volt az 1997. július 23-i nyilatkozat érvényességének megállapítása, amelyben a TKS megerősítette, hogy felelősséget vállal a Thyssen korábbi cselekményeiért.

115 A fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet rendelkező részében az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette a 98/247 határozat 1. cikkét abban a részében, amelyben az megállapítja a TKS felelősségét a Thyssen által az ESZAK 65. cikkel szemben elkövetett jogsértésért, a TKS-szel szemben kiszabott bírságot csökkentette a Thyssen által elkövetett jogsértés miatt kiszabott bírság összegével, és így végül 4 032 000 euróban határozta meg a TKS-szel szemben kiszabott bírság összegét, a keresetet pedig ezt meghaladóan elutasította.

A Bíróság ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének tartalmáról

116 A felperes fellebbezést nyújtott be a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélettel szemben, és lényegében azt kérte, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletnek a keresetet elutasító részét;
- módosítsa a 98/247 határozat 1. cikkét és rá vonatkozóan a jogsértés időtartamát;
- ugyanebben az arányban csökkentse a 98/247 határozat 2. cikke szerint rá kiszabott bírság összegét;

- másodlagosan az előző két kérelem vonatkozásában az ügyet utalja vissza az Elsőfokú Bíróság elé.

117 A TKS három jogalapra hivatkozik fellebbezésének alátámasztására:

- téves jogalkalmazás a jogsértés időtartamának értékelésénél;
- az átalányösszegű bírság hibás kiszámítása;
- téves jogalkalmazás amiatt, hogy helytelenül vonták le a TKS vizsgálati eljárás során tanúsított együttműködésének a bírság összegének a csökkentésére vonatkozó következményeit.

118 A fentiekből kitűnik, hogy a felperes fellebbezése nem irányul arra, hogy az Elsőfokú Bíróság megítélje a Thyssen és a TKS közötti felelősségátzállás kérdését.

119 A Bizottság csatlakozó fellebbezést nyújtott be a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélettel szemben, és lényegében azt kérte, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a felperes fellebbezését;

- másodlagosan, abban az esetben, ha a megtámadott ítéletet hatályon kívül helyezni, a bíróság összegének a csökkentésére irányuló kérelmet utasítsa el;

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet abban a részében, amelyben az Elsőfokú Bíróság:
 - i. megsemmisítette a 98/247 határozat 1. cikkét, amely megállapítja a TKS felelősségét a Thyssen által elkövetett jogsértésért;

 - ii. 7 596 000 eurónál alacsonyabb összegben határozta meg a 98/247 határozat 2. cikke alapján a TKS-re a kiszabott bírságot;

 - iii. elrendelte, hogy a Bizottság maga viselje saját költségeit.

120 Csatlakozó fellebbezése alátámasztására a Bizottság három jogalpra hivatkozik:

- bizonyos bizonyítási okiratok elferdítése és téves jogalkalmazás a Thyssen és a TKS közötti felelősségátzállás megítélésével kapcsolatban;

- a védelemhez való jog érvényesítéséhez teljesítendő feltételek helytelen értékelése;

– mérlegelési hiba a védelemhez való jog megsértése vonatkozásában.

- 121 A felek a Bíróságnak a csatlakozó fellebbezés első jogalapjára adott válasza tartalmának, és konkrétan a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjának értelmezését vitatják; ennek értelmezése szükségszerűen összekapcsolódik az említett jogalap tartalmával és a Bizottságnak a jogalap alátámasztására kifejtett érvelésének pontos megfogalmazásával.
- 122 E tekintetben a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 73–79. pontjából kitűnik, hogy csatlakozó fellebbezése első jogalapjával a Bizottság nyilvánvalóan nem azt akarta kétségbe vonni, hogy az Elsőfokú Bíróság elismerte, hogy a Bizottság jogosult volt arra, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat alapján a Thyssennek felrótt jogsértő magatartás miatt a TKS felelősségét állapítsa meg, hanem csupán az Elsőfokú Bíróság ezt követő megállapítását, miszerint az említett nyilatkozatot nem lehet úgy értelmezni, hogy azzal a TKS a Thyssennek felrótt cselekményekre vonatkozó meghallgatáshoz való jogáról is lemond.
- 123 A Bíróságnak a Bizottság csatlakozó fellebbezése első jogalapjára adott válasza tartalmával kapcsolatban a felperes előadja, hogy a Bíróság legelőször is – ítélete 82–87. pontjában – helybenhagyta az Elsőfokú Bíróság határozatát, amely eljárásjogi hiba miatt megsemmisítette a Bizottság határozatát, majd a 88. pontban a bizottsági határozat érvénytelenségére vonatkozóan további indokolást fejtett ki, amelyben megállapította, hogy a fent hivatkozott eljárásjogi hibától függetlenül a TKS nem tehető anyagilag felelősé a Thyssen magatartásáért.
- 124 A felperes először is arra hivatkozik, hogy ha a Bíróság a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjában nem akart volna határozni a felelősségátzállás kérdésében, akkor nem tette volna az első két mondatban azt a megállapítást, hogy a Thyssen továbbra is létezett, és ezért a fenti 101. pontban hivatkozott Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyben hozott ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat alapján nem állapítható meg a TKS felelősége a Thyssen magatartásáért. A Bíróság által a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra

Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjának első két mondatában megfogalmazott további indokolás nem lenne teljes, ha a harmadik mondat nem hivatkozna ugyanúgy az anyagi felelősség átszállásának kérdésére is, mivel ennek hiányában ez a kérdés az 1997. július 23-i nyilatkozat vonatkozásában megválaszolatlanul maradna.

- 125 Az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy ez az első érv nyilvánvalóan nem ismeri a Bíróságnak a csatlakozó fellebbezés első jogalapjára vonatkozó értékelésének a felépítését, amelyet az jellemez, hogy a Bíróság válasza szoros összefüggésben áll a Bizottság által hivatkozott érvekkel.
- 126 Először is a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletében (80–87. pont) a Bíróság azt vizsgálja, hogy az Elsőfokú Bíróság azon megállapítása, miszerint az 1997. július 23-i nyilatkozattal a TKS nem mondott le a meghallgatáshoz való jogáról, téves jogalkalmazásnak minősül-e egyrészt abból eredően, hogy elferdíti magát az 1997. július 23-i nyilatkozatot, másrészt a Bíróság ítéletének 76. és 77. pontjában említett egyéb dokumentumokat, azaz a TKS-nek a két kifogásközlésre adott válaszát és az 1996. december 17-i levelét.
- 127 A fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletében (81. és 82. pont) a Bíróság felidézi az Elsőfokú Bíróságnak az 1997. július 23-i nyilatkozat tartalmára vonatkozó, fent említett megállapítását, és megerősíti annak érvényességét, majd megvizsgálja és elutasítja (83–86. pont) a Bizottság arra vonatkozó érvét, hogy az Elsőfokú Bíróság nem vette figyelembe az említett nyilatkozathoz kapcsolódó további bizonyítékokat, és ezzel elferdítette azokat.
- 128 Az arra vonatkozó megállapítás, hogy az Elsőfokú Bíróság nem ferdítette el sem az 1997. július 23-i nyilatkozatot, sem más bizonyítékokat (a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 87. pontja) nem jelzi azonban azt, hogy itt véget ér a Bíróságnak a Bizottság által a csatlakozó fellebbezésében elsőként előterjesztett jogalap értékelése.

- 129 Ezután másodikként a Bíróság ugyanis a Bizottság egy másik érvét vizsgálja, majd utasítja el szintén, amely szerint arra utaló kivételes körülmények állnak fenn, hogy a TKS a Thyssen gazdasági utódja, ez a két gazdasági szereplő nyilvánvalóan egységes fellépést tanúsított, és a TKS a Thyssen nevében tett nyilatkozatokat a közigazgatási eljárás folyamán. A fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjának egyedül ez a tárgy, és ezt közvetlenül a csatlakozó fellebbezés első jogalapjának elutasítására vonatkozó következtetés követi.
- 130 A felperes másodszor arra hivatkozik, hogy a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjában a Bíróság teljesen egyértelműen fogalmazva előadja, hogy a TKS által a közigazgatási eljárás folyamán tett „nyilatkozatok” alapján, amelyeket ez az ítélet a 85. és 86. pontban említ, „nem lehet megállapítani a [felperes] felelősségét a Thyssen [...] magatartásáért”, és az említett ítélet 85. pontja egyébként kifejezetten említi az 1997. július 23-i nyilatkozatot.
- 131 A fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontja harmadik mondatának egyszerű szó szerinti olvasatából viszont az tűnik ki, hogy ez a mondat csak az ítélet 85. és 86. pontjában kifejtett elemzésből levont következtetésre utal, és az ott szereplő nyilatkozatokat – azaz a TKS-nek a két kifogásközlésre adott válasza és az 1996. december 17-i levele – a Bíróság már értékelte.
- 132 Jóllehet a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontja valóban megemlíti az 1997. július 23-i nyilatkozatot, az említett pont utolsó mondatából nyilvánvalóvá válik, hogy a Bíróság az érvelése szempontjából itt különválasztja a Thyssen bizonyos, az 1995. évi átruházásukat megelőző tevékenységeire vonatkozóan a TKS által tett nyilatkozatokat és az 1997. július 23-i nyilatkozatot. A Bíróság ezért úgy véli, hogy annak ellenére, hogy a felperes az első kifogásközlésre adott válaszában és 1996. december 17-i levelében a Thyssen bizonyos, az 1995. évi átruházásukat megelőző tevékenységeire vonatkozó észrevételeket is tett, az 1997. július 23-i nyilatkozat nem jelentette azt, hogy a TKS úgy vélte, e tekintetben teljesen és kellőképpen védekezett, és így a Bizottság megalapozottan szabhat ki rá bírságot a Thyssen magatartásáért anélkül, hogy ezzel kapcsolatban újra meghallgatná.

- 133 Ezenkívül a Bíróság a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjának harmadik mondatában azokra a nyilatkozatokra utal, amelyeket a TKS „a Thyssen tevékenységeire vonatkozóan” a közigazgatási eljárás folyamán tett; ezzel a megfogalmazással megkülönbözteti ezeket a nyilatkozatokat az 1997. július 23-i nyilatkozattól, amelyben a TKS megerősítette, hogy felelősséget vállal a Thyssen korábbi cselekményeiért, és az említett ítélet 85. pontjában szereplő megfogalmazásra utal, amely szerint a TKS „bizonyos, az 1995. évi átruházásukat megelőző tevékenységeire vonatkozó észrevételeket [...] tett”.
- 134 A fent említett harmadik mondatban szereplő megfogalmazást, amely szerint a TKS-nek a Thyssen tevékenységeire vonatkozóan a közigazgatási eljárás folyamán tett nyilatkozatai alapján „nem lehet megállapítani a TKS felelősségét a Thyssen [1995-öt] megelőző magatartásáért”, a csatlakozó fellebbezés első jogalapjának pontosan meghatározott tárgyára, valamint arra tekintettel kell értelmezni, hogy a szóban forgó szövegrész csak a Bíróság által a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 85. és 86. pontjában kifejtett elemzés alapján tett következtetésre utal, mégpedig azért, mert a Bizottság által a csatlakozó fellebbezés első jogalapjának alátámasztására hivatkozott érvek részben hasonlóak.
- 135 A fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjának harmadik mondatát tehát úgy kell érteni, hogy abban a Bíróság megismétli, hogy a TKS-nek a Thyssen tevékenységeire vonatkozóan a közigazgatási eljárás folyamán tett nyilatkozatai – azaz a TKS-nek a két kifogásközlésre adott válasza és az 1996. december 17-i levele – alapján nem lehet azt megállapítani, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat a meghallgatáshoz való jogáról való lemondást is magában foglalja, és következésképpen – a TKS védelemhez való jogának megsértésére irányuló eljárásjogi hibából adódóan – nem lehet a TKS felelősségét megállapítani a Thyssen 1995 előtti magatartásáért.
- 136 A fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontjának ezzel ellentétes értelmezése, amelyet a felperes előad, annak elismerését jelentené, hogy a Bíróság mindenfajta indokolás nélkül és pusztán utalással a meghallgatáshoz való jog megsértésére vonatkozó megállapítást a felelősségátzállásra vonatkozó megállapítássá alakítaná át, ami nem fogadható el.

- 137 Hangsúlyozni kell továbbá, hogy ha a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 88. pontját úgy kellene értelmezni, ahogyan a felperes tette, azaz hogy a Bíróság ebben a pontban azt mondta ki, hogy az eljárásjogi hibától függetlenül a TKS nem nyilvánítható felelőssé a Thyssen magatartásáért, akkor a Bíróságnak nem lett volna oka még a csatlakozó fellebbezésnek a védelemhez való jog megsértését bíráló második és harmadik jogalapjáról is határozni, ahogyan azt a szóban forgó ítélet 90–97. pontjában tette, és amelyben elutasította ezeket a jogalapokat.
- 138 Ebből következően a felperes harmadik jogalapját, miszerint a Bizottság azáltal, hogy a Thyssen jogsértő magatartása miatt bírságot szabott ki vele szemben, megsértette a Bíróság fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének jogerejét, amely szerint a TKS nem nyilvánítható felelőssé a Thyssen magatartásáért, el kell utasítani, mivel az a fent hivatkozott ítélet 88. pontjának téves értelmezéséből ered.

A jogerő által kiváltott hatásokról

- 139 A fenti megállapításokból következik, hogy a közösségi bíróság úgy vélte, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozatra tekintettel a Bizottságnak kivételesen jogában állt a TKS felelősségét a Thyssennek felrótt, 1993. decembertől kezdődően a Thyssen és a TKS között 1995. január 1-jén bekövetkezett tevékenységátvételéig tanúsított magatartásért megállapítani, de nem adott lehetőséget a TKS-nek az említett magatartásra vonatkozó észrevételei előadására, és ezért a TKS e tekintetben nem gyakorolhatta a védelemhez való jogát; ez a megállapítás indokolta a 98/247 határozat részleges megsemmisítését.
- 140 Meg kell állapítani, hogy a közösségi bíróság a fenti 113. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében ezt a jogkérdést ténylegesen eldöntötte, és ennél fogva jogerős; emlékeztetni kell arra, hogy ez a jogerő nemcsak a fent hivatkozott bírósági megsemmisítő határozatok rendelkező részére vonatkozik. Kiterjed az indokolásra is, amely a rendelkező rész szükséges alátámasztását alkotja, és ennél fogva elválaszthatatlan tőle (lásd ebben az értelemben a fenti 94. pontban hivatkozott P&O European

Ferries [Vizcaya] és Diputación Foral de Vizcaya kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 44. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 141 A fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet, amelyet a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet helybenhagyott, az EK 233. cikk alapján – amely szerint az az intézmény, amelyek aktusát a Bíróság semmisnek nyilvánította, köteles megtenni az adott ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket – csupán azt a kötelezettséget rója a Bizottságra, hogy a megsemmisített aktus helyébe lépő aktusban szüntesse meg a ténylegesen megállapított jogellenességet (lásd ebben az értelemben a fenti 113. pontban hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 48. pontját).
- 142 Pontosan ezt tette a Bizottság a határozatban, amelynek elfogadását megelőzte a TKS-nek 2006. április 5-én küldött kifogásközlés, amelyre az 2006. május 17-én válaszolt. A felperesnek így volt lehetősége a Thyssennek felrótt cselekmények valóságáról és relevanciájáról észrevételt előterjeszteni.
- 143 A jelen kereset keretében az Elsőfokú Bíróságot arra kérték, hogy a 98/247 határozat helyébe lépő aktus jogszerűségéről határozzon, amellyel a Bizottság a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott és a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélettel helybenhagyott ítéletben foglalt, az 1997. július 23-i nyilatkozatra vonatkozó állítások alapján a felperessel szemben a Thyssen által tanúsított magatartásért 3 168 000 euró összegű bírságot szabott ki.
- 144 Jóllehet a jelen kereset formálisan más jogi aktusra vonatkozik, mint a 98/247 határozat, meg kell állapítani, hogy a jelen kereset keretében tárgyalt jogkérdést, amely a Thyssen magatartásáért viselt felelősség felperessel szembeni megállapítása és ez alapján a felperessel szemben kiszabott szankciók jogi alapjának tekintett, 1997. július 23-i nyilatkozat érvényességére irányul, a közösségi bíróság már megvizsgálta és végleges hatállyal elbírálta, és ezért az jogerőre emelkedett.

- 145 Ez a jogerő akadályát képezi annak, hogy ezt a jogkérdést újból az Elsőfokú Bíróság elé terjesszék, és az megvizsgálja.
- 146 Ilyen feltételek mellett a felperes azon érve, miszerint a jelen ügyben nem lehet vele szemben jogerőre hivatkozni, mivel a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet csak a 98/247 határozatra hivatkozik, amely nem képezi tárgyát a jelen keresetnek, nem releváns, és ezért el kell utasítani.
- 147 A fenti megállapításokból az következik, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat alapján kiszabott bírság jogszerűtlenségére alapított negyedik megsemmisítési jogalapot mint elfogadhatatlant el kell utasítani, ami irrelevánssá teszi azt, hogy a felperes – kizárólag abból a célból, hogy a nyilatkozat hatályát szemléltesse – a tárgyalás során visszavonta az említett határozatot.

4. A „meghatározottság elvének” megsértéséről

A felek érvei

- 148 Az ötödik jogalap keretében a felperes előadja, hogy a határozat sérti a „meghatározottság elvét”, mivel a Bizottság nem határozta meg kellően világosan a szankció kiszabásának jogi alapját, valamint a „magánnyilatkozattal történő felelősségátvállalás” koncepcióját.
- 149 Először is arra hivatkozik, hogy a Bizottság állítása szerint a TKS-szel szemben kiszabott bírságot az ESZAK 65. cikket és az 1/2003 rendelet 23. cikkét egymással összekapcsoló „jogszabálytársításra” alapította, amely pontatlan, mivel az ezen az alapon kiszabott bírság, az ítélkezési gyakorlat által támasztott követelménnyel ellentétben, nem

„kiszámítható valamennyi érintett számára”. A Bizottság által az ellenkérelemben előadott ellentmondásos magyarázatok arra utalnak, hogy a Bizottság maga sem tudta, mire „kell hasonlítania” a jogszabálytársításnak.

150 A jogi alapok társításának pontatlanságát az is megerősíti, hogy az alapján nem állapítható meg többek között az, hogy az alkalmazandó keresetindítási határidő egy hónap, ahogyan az ESZAK-Szerződésben szerepel, vagy két hónap, ahogyan az EK-Szerződés előírja. A Bizottság által okozott eljárásjogi bizonytalanságok a TKS védelemhez való jogának megsértését jelentik.

151 Másodszor a felperes azt adja elő, hogy a „magánnyilatkozattal történő felelősségátvállalás” koncepciójával (a határozat (125) és (127) preambulumbekzdése) a Bizottság olyan *sui generis* jogutódlási esetet dolgozott ki, amelyet első ízben a jelen ügyben alkalmazott, és amely pontatlan, meghatározatlan és ezért mind tartalmát, mind alkalmazási feltételeit illetően nyilvánvalóan jogszerűtlen.

152 Ez az új koncepció nem következik sem az elsődleges, sem a másodlagos közösségi jogból, sem pedig az az ítélkezési gyakorlatból, amelyre a fenti 101. pontban hivatkozott Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyben hozott ítéletben meghatározott ellentétes megoldás jellemző. A „meghatározottság elvének” megsértését eredményezi az is, hogy a 2005. január 19-i MCAA-határozatában a Bizottság kifejezetten ezzel ellentétes álláspontot képviselt, vagyis hogy egy önálló magánnyilatkozat éppen hogy nem eredményez felelősségátvállalást. Ezenkívül a Bizottság meg sem említette a kifogásközlésben az új koncepciót, amelyet a kartelljogi jogsértések szankcionálásakor ettől kezdve alkalmazni fog.

153 A felperes végül előadja, hogy mivel a Bizottság nem jelezte világosan és végérvényesen, hogy a szankciókiszabásnál milyen jogalapra támaszkodott, így a jogalapot illetően

csupán feltételezésekbe bocsátkozhat. Ez a megállapítás nem a jelen jogalap elfogadhatatlanságát eredményezheti, ahogyan arra a Bizottság hivatkozott, hanem kizárólag a határozat megsemmisítését.

- 154 A Bizottság arra hivatkozik, hogy a felperesnek az állítólagos, „a Bizottság által okozott bizonytalanságokra” vonatkozó érvelése annyira homályos, hogy a jogalapot, mint elfogadhatatlant pontatlansága miatt el kell utasítani. Másodlagosan azt kéri az Elsőfokú Bíróságtól, hogy a jogalapot, mint megalapozatlant utasítsa el.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

A jogalap elfogadhatóságáról

- 155 A Bizottság az ötödik jogalap állítólagos meghatározatlansága miatt vitatja annak elfogadhatóságát.
- 156 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az eljárási szabályzat 44. cikkének 1. §-a szerint a keresetlevélnek tartalmaznia kell a felhozott jogalapok rövid ismertetését. Ennek kellően egyértelműnek és pontosnak kell lennie, hogy lehetővé tegye az alperes számára védekezésének előkészítését és az Elsőfokú Bíróság számára a keresetről való határozathozatalt, adott esetben további információ nélkül. Ennélfogva a keresetlevélben egyértelműen ki kell fejteni azt a jogalapot, amelyre a keresetet alapították, így nem felel meg az eljárási szabályzatban támasztott követelményeknek, ha csak elvontan utalnak rá (lásd az Elsőfokú Bíróság T-102/92. sz., Viho kontra Bizottság ügyben 1995. január 12-én hozott ítéletének [EBHT 1995., II-17. o.] 68. pontját és T-352/94. sz., Mo och Domsjö kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1989. o.] 333. pontját).

- 157 A jelen ügyben a felperesnek a „meghatározottság elve” megsértésére alapított jogalapra vonatkozó beadványaiból kitűnik, hogy valójában a jogbiztonság elvére hivatkozik, amelyet a Bizottság egyrészt a szankció jogalapjának, másrészt a felelősség megállapításának meghatározatlansága miatt megsértett.
- 158 Meg kell állapítani, hogy ennek során a felperes kellően egyértelmű és pontos ismertetéssel szolgált, mivel ez nem akadályozta meg a Bizottságot abban, hogy az ellenkérelem szakaszától kezdve előterjesztett érvekre válaszoljon, és lehetővé teszi az Elsőfokú Bíróság számára a keresetről való határozathozatalt.
- 159 A jogalapot ezért elfogadhatónak kell nyilvánítani, és érdemben meg kell vizsgálni.

Az ügy érdeméről

- 160 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amelyre a felperes a beadványaiban hivatkozik, a közösségi jogszabályoknak egyértelműeknek, alkalmazásuknak pedig kiszámíthatónak kell lennie valamennyi érintett számára. A jogbiztonság elvének tiszteletben tartása ugyanis megköveteli, hogy kötelező erejét minden, joghatás kiváltására irányuló jogi aktus olyan közösségi jogi rendelkezésből származtassa, amely a jogi aktus formáját előírja, és amelyet a jogi aktus jogalapként kifejezetten megjelöl (a Bíróság C-325/91. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1993. június 16-án hozott ítéletének [EBHT 1993., I-3283. o.] 26. pontja). A Bíróság azt is megállapította, hogy szankció, még ha nem büntető jellegű is, csak akkor szabható ki, ha világos és egyértelmű jogalapon nyugszik (a Bíróság 117/83. sz. Könecke-ügyben 1984. szeptember 25-én hozott ítéletének [EBHT 1984., 3291. o.] 11. pontja).
- 161 Először is a határozat jogalapjának meghatározatlanságára vonatkozó állítással kapcsolatban a felperes azt adja elő, hogy a határozat az ESZAK 65. cikket és az 1/2003 rendelet 23. cikkét egymással összekapcsoló „jogszabálytársításon” alapul, amely pontatlan. Az ellenkérelemben foglaltak állítólagos pontatlanságára

vonatkozó, irreleváns megállapításokon felül előadja, hogy ez a jogszabálytársítás azért pontatlan, mert a kiszabott bírság nem volt „kiszámítható valamennyi érintett számára”, és a „jogalapok keverékének” pontatlansága a védelemhez való jog megsértésének minősülő eljárásjogi bizonytalanságot eredményez.

- 162 A felperes ezen érvelése téves előfeltételezésen alapul, azt tehát el kell utasítani.
- 163 A határozatból egyértelműen kitűnik, hogy annak jogi alapját – azaz a Bizottságot az érintett területen való eljárásra feljogosító rendelkezéseket – kizárólag az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése és 23. cikkének (2) bekezdése képezi, nem pedig az ESZAK 65. cikk. A határozatban az ESZAK 65. cikkre történő hivatkozás az (1) bekezdésre vonatkozik, azaz a vállalkozásoknak és a vállalkozások társulásainak címzett anyagi jogi rendelkezésre, amely megtilt bizonyos versenykorlátozó magatartásokat, és az (5) bekezdésre, amely az összjátékszásra irányuló megállapodás tárgyát képező termékek által elért forgalom legfeljebb kétszeresével egyenlő összegű bírság megállapításának lehetőségéről rendelkezik. Az ESZAK 65. cikk (2) bekezdésének alkalmazhatóságára való hivatkozás a *lex mitior* elvével kapcsolatos vitára vonatkozik, annak megindokolása céljából, hogy a jelen esetben a bírság összegének kiszámításakor miért ezt a rendelkezést, és nem az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdését alkalmazták (lásd a határozat (162)–(168) és (178) preambulumbekendését).
- 164 A fentiekben vizsgált első és második jogalap tartalma azt bizonyítja, hogy a felperes a határozat jogalapját illetően nem szembesült valódi bizonytalansággal.
- 165 Az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésére és 23. cikkének (2) bekezdésére való kifejezett hivatkozáson kívül a Bizottság a határozat (70) preambulumbekendésében azt az állandó ítélkezési gyakorlatot idézi fel, amely szerint az eljárási szabályokat általában

a hatálybalépésükkor folyamatban lévő valamennyi jogvitára alkalmazni kell, ellentétben az anyagi jogi szabályokkal, amelyeket rendszerint úgy értelmeznek, hogy azok nem vonatkoznak a hatálybalépésük előtt létrejött helyzetekre (a fenti 85. pontban hivatkozott Meridionale Industria Salumi és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 9. pontja). Ezenkívül a határozat 4. cikke kifejezetten megemlíti, hogy a határozat „az [EK] 256. cikkel összhangban” végrehajtható, és olyan levélben közölték, amely tartalmazta, hogy az értesítés „az [EK] 254.cikkel összhangban” történt.

166 Ilyen körülmények között nem merül fel kétség, hogy az ESZAK-Szerződés lejárta után több mint négy évvel később elfogadott határozattal szembeni fellebbezést az EK 230. cikk és az eljárási szabályzat rendelkezéseinek betartása mellett kellett benyújtani, és a Bíróság ESZAK-alapokmányának 23. cikkét semmi esetre sem lehetett alkalmazni.

167 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy a felperes nem szolgál magyarázattal annak a kifogásnak az alátámasztására, miszerint a jogalap pontatlan, mivel a kiszabott bírság nem „kiszámítható valamennyi érintett számára”, és a felperes nem hivatkozik az 1/2003 rendelet 23. cikkének jogszerűtlenségére a bűncselekmények és büntetések jogszerűségének elvével kapcsolatban, amely szükségszerűen együtt jár a jogbiztonság elvével, sem pedig a határozat nem megfelelő indokolására.

168 Emlékeztetni kell arra, hogy a határozatot, amellyel a Bizottság az ESZAK-Szerződés lejártát követően az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésének megsértését állapítja meg, és szankciót szab ki a felperessel szemben, az időbeli hatályra vonatkozó elvek tiszteletben tartásával fogadták el, és a Bizottság jogosan alkalmazta anyagi jogszabályként a fent hivatkozott cikket, valamint az 1/2003 rendeletből eredő versenyszabályokat és eljárási szabályokat, amelyek közül a 23. cikk (2) bekezdése kifejezett lehetőséget biztosít számára arra vonatkozóan, hogy a versenykorlátozó magatartást folytató vállalkozásokkal szemben bírságot szabjon ki.

- 169 Amennyiben a felperes valójában a határozat jogalapjának jogszerűségét kívánja kétségbe vonni, amikor „sem az ítélkezési gyakorlatban, sem a jogtudományban nem ismert jogalapok keverékét” említi, elegendő arra emlékeztetni, hogy az előzőekben megállapítást nyert, hogy az alkalmazott jogalap arra vonatkozó hatáskört biztosít a Bizottság számára, hogy a határozat elfogadásának időpontjában az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésének megsértését megállapítsa és szankcionálja.
- 170 Másodszor azzal az állítással kapcsolatban, hogy a jelen ügyben pontatlanság mutatkozik a felelősség megállapítását illetően, elegendő annyit megállapítani, hogy a felperesnek a Thyssen magatartásáért viselt felelőssége kifejezetten és kizárólag az 1997. július 23-i nyilatkozaton alapul, amint ez a határozat (112)–(117), (125), (127), (128) és (149) preambulumbekkezdéséből igen világosan kitűnik. A felperes beadványainak vizsgálata egyébként rávilágít arra, hogy e tekintetben semmilyen bizonytalanságról nincsen szó.
- 171 Voltaképpen a felperes által az ötödik megsemmisítési jogalap alátámasztására vonatkozóan kifejtett érvelés arra irányul, hogy újból bebizonyítsa a határozat erre való alapításának jogszerűtlenségét, amelynek vitatása elfogadhatatlan, mivel a közösségi bíróság ezt a jogkérdést – az említett jogalapot érvényesnek nyilvánítva – már végleges hatállyal elbírált, és ezért az jogerőre emelkedett (lásd a fenti 139–147. pontot).
- 172 Mindezekből a megállapításokból az következik, hogy a „meghatározottság elvének” megsértésére alapított jogalapot el kell utasítani.

5. *A ne bis in idem elvének megsértéséről*

A felek érvei

- 173 Hatodik jogalapja keretében a felperes azt adja elő, hogy a „magánnyilatkozattal történő felelősségátvállalás” koncepciója sérti a *ne bis in idem* elvét, amelyet a „bírság kiszabására irányuló újabb eljárásban” szintén tiszteletben kell tartani.
- 174 A jelen ügyet jogellenes kétszeres szankció jellemzi. A TKS által elkövetett jogsértést már végleges hatállyal szankcionálta, és a Bizottság ezen felül a Thyssen által elkövetett jogsértést is a TKS-re terhelte, amelynek révén ugyanazon cselekmény miatt másodszor is szankciót szabott ki vele szemben.
- 175 Előadja, hogy a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélete 88. pontjában a Bíróság megállapította, hogy anyagi jogi szempontból nem lehetséges a felelősségátzállás, és ezért másodszorra bírságotlák meg annak ellenére, hogy beállt az ítélt dolog hatálya. A Bíróság ezen megállapítása miatt irreleváns az a tény, hogy a 98/247 határozat megsemmisített része a bírság azon részének felel meg, amelyet elméletileg a felperessel szemben a Thyssennek tulajdonított jogsértés miatt szabtak ki.
- 176 Ezenkívül a „magánnyilatkozattal történő felelősségátvállalásra” vonatkozó új koncepciója alapján a Bizottság harmadik személyt terhelő felelősséget másra hárított át. A Bizottság maga is hangsúlyozza, hogy a felelősség nem kezdettől fogva terheli a TKS-t és nincsen szó jogutódlás keretében megállapított felelősségről sem. Márpedig a felperes szerint ha ez a helyzet, akkor azt kell megállapítani, hogy a Bizottság vele szemben egy új, második bírságot szab ki ahelyett, hogy csupán kijavítana egy eljárásjogi hibát. A Thyssen által elkövetett jogsértés szankcionálása tehát csak akkor lenne jogszerű, ha a TKS-szel szemben nem szabtak volna ki már korábban szankciót az általa elkövetett jogsértés miatt. Viszont, mivel a TKS-szel szemben már 1998-ban kiszabott

bírság végleges hatályt nyert, a szankciókat ettől kezdve valamennyi vitatott tény vonatkozásában semmisnek kell tekinteni.

177 A Bizottság álláspontja szerint e jogalapot el kell utasítani.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

178 Emlékeztetni kell arra, hogy a *ne bis in idem* elve, amely a közösségi jog alapvető elve, és egyébként az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt egyezményhez (EJEE) fűzött 7. sz. jegyzőkönyv 4. cikkének (1) bekezdésében szerepel, a versenyjog területén megtiltja, hogy valamely vállalkozással szemben újból joghátrányt alkalmazzanak vagy eljárást folytassanak olyan versenyellenes magatartás miatt, amelyért már megbüntették, vagy amely tekintetében egy korábbi, meg nem támadható határozat már kimondta, hogy nem tartozik felelősséggel (a fenti 113. pontban hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 59. pontja).

179 A *ne bis in idem* elvének alkalmazása a tények azonossága, a jogsértő egyezősége és a védett jogi érdek egyezősége hármas feltételének teljesülésétől függ (a Bíróság C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-123. o.] 338. pontja).

180 A jelen ügyben a felperes azt állítja, hogy jogellenes kétszeres szankció sújtotta. Arra hivatkozik, hogy a 98/247 határozatban már végleges hatályú szankciót szabtak ki vele szemben az általa elkövetett jogsértés miatt, és a Bizottság azzal, hogy a határozatban a Thyssen által elkövetett jogsértést rá terhelte, „ugyanazon cselekmény” miatt másodszor is szankciót szabott ki vele szemben.

- 181 Ezen állítása alátámasztásául a felperes újból arra hivatkozik, hogy szabálytalan a Thyssen által elkövetett jogsértés miatti felelősségnek az 1993. július 23-i nyilatkozat alapján történt megállapítása, egyrészt azzal, hogy felidézi azt az érvelését, amely szerint a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélete 88. pontjában a Bíróság kimondta, hogy a TKS anyagilag nem felelős a Thyssen jogsértő magatartásáért, másrészt pedig azzal, hogy azt adja elő, hogy a Bizottság a határozatban harmadik személyt terhelő felelősséget másra hárított át.
- 182 A felperes ebből az állítólagos szabálytalanságból azt a következtetést vonja le, hogy a határozatban kiszabott bírság nem irányulhat másra, minthogy másodszor is szankcionálja az általa elkövetett jogsértést, ami a *ne bis in idem* elvébe ütközik.
- 183 Az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy ez az érvelés téves előfeltételezésen alapszik.
- 184 Amint már említésre került, a közösségi bíróság ugyanis úgy ítélte meg, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozatra tekintettel a Bizottságnak kivételesen jogában állt a Thyssennek felrótt jogsértő magatartás miatt a TKS felelősségét megállapítani.
- 185 Miután az Elsőfokú Bíróság rámutatott a felperes védelemhez való jogának megsértésére irányuló eljárási hiba fennállására, a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben megsemmisítette a 98/247 határozat 1. cikkét abban a részében, amelyben az megállapítja a TKS felelősségét a Thyssen által az ESZAK 65. cikkel szemben elkövetett jogsértésért, és következésképpen a TKS-szel szemben kiszabott bírságot csökkentette a Thyssen által elkövetett jogsértés miatt kiszabott bírság összegével, és 4 032 000 euróban határozta meg a TKS-szel szemben saját versenykorlátozó magatartása miatt kiszabott bírság összegét.

- 186 A Bíróság ezt az ítéletet a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletével helybenhagyta, miután emlékeztetett arra, hogy a felperesnek az említett ítélet 88. pontjára vonatkozó értelmezését már elutasították.
- 187 Az EK 233. cikk alapján a Bizottság feladata a közösségi bíróság által megállapított jogsértést megszüntetni, amelynek a határozat elfogadásához vezető eljárás keretében eleget tett. A határozat egyetlen célja az, hogy az eljárási hiba megszüntetését követően az 1997. július 23-i nyilatkozat alapján megállapítsa a felperes felelősségét a Thyssen által az ESZAK 65. cikkel szemben elkövetett jogsértés miatt, és következőképpen 3 168 000 euró összegű bírságot szabjon ki vele szemben.
- 188 A határozat ezért semmi esetre sem minősül a TKS-nek a 98/247 határozat által már végleges hatállyal szankcionált jogsértő magatartása miatt másodszorra kiszabott szankciónak. Ezenkívül – ahogyan a Bizottság jogosan kiemeli – az 1997. július 23-i nyilatkozattal történt felelősségátvállalás alapján a TKS és a Thyssen által elkövetett két jogsértésből nem lesz egyetlen jogsértés.
- 189 Másfelől, mivel a határozat ismét és kizárólag a Thyssen versenykorlátozó magatartására irányul, nem sérti a *ne bis in idem* elvét sem.
- 190 Emlékeztetni kell arra, hogy ez az elv önmagában nem zárja ki az eljárás újbóli megindítását ugyanazon versenyellenes magatartás tekintetében, amennyiben az első eljárást eljárási okokból szüntették meg, az állítólagos cselekményre vonatkozó érdemi döntés nélkül, mivel a megszüntető határozat ilyen körülmények között nem tekinthető „felmentésnek” a kifejezés büntetőjogi értelmében. Ilyen esetben az új határozattal kiszabott szankciók nem a megsemmisített határozatban kimondott szankciók mellé, hanem azok helyébe lépnek (a fenti 113. pontban hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 62. pontja).

- 191 Ez az ítélkezési megoldás teljes mértékben alkalmazható a jelen ügyre, mivel a határozatban a felperessel szemben a Thyssen által elkövetett jogsértés miatti felelősség címén kiszabott szankció a 98/247 határozatban ugyanezen a címen kiszabott szankció helyébe lép, és így kizárja a *ne bis in idem* elvének megsértését.
- 192 Mindezen fenti megállapításokból az következik, hogy a *ne bis in idem* elvének megsértésére alapított jogalapot el kell utasítani.

6. Az elévülésről

A felek érvei

- 193 A hetedik jogalap keretében a felperes azt adja elő, hogy az Európai Szén-és Acélközösség létrehozásáról szóló Szerződés alkalmazási területén lefolytatott eljárásokkal és végrehajtással kapcsolatos elévülésről szóló, 1978. április 6-i 715/78/ESZAK bizottsági határozat (HL L 94., 22. o.) 1. cikkének (1) bekezdése alapján a Thyssen által elkövetett jogsértésre ötéves elévülési idő vonatkozik, amely 1999-ben következett be, vagy legkésőbb 2003-ban, ha azt az időpontot vesszük figyelembe, amikor a kartell többi résztvevője befejezte a jogsértést.
- 194 Az elévülési idő nem szakadt meg a 715/78 határozat 2. cikke értelmében, és a nyugvása sem állt be, mivel a Thyssen nem vett részt félként a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet meghozatalához vezető eljárásban. Ugyanezt eredményezné az 1/2003 rendelet 25. cikkének vagy az eljárások időtartamának korlátozásáról, valamint az Európai Gazdasági Közösség szállításra és versenyre vonatkozó szabályai alapján kezdeményezett szankciók végrehajtásáról [helyesen: az Európai Gazdasági Közösség közlekedésre és versenyre vonatkozó szabályai területén a szankciók kiszabására és végrehajtására vonatkozó elévülésről] szóló, 1974. november 26-i 2988/74/EGK tanácsi rendelet (HL L 319., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 61. o.) elévülési szabályaira való hivatkozás.

- 195 A Bizottság álláspontjával ellentétben az elévülés a jelen esetben nem a TKS által elkövetett jogsértéstől függ, mivel a határozatban kiszabott bírság egy eredetileg a Thyssen által elkövetett jogsértést szankcionál. A felperes a Bíróság C-297/98. P. sz., SCA Holding kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletére (EBHT 2000., I-10101. o.) hivatkozással előadja, hogy mivel a neki felrótt jogsértést a Thyssen követte el, vele szemben csak abban a mértékben lehet szankciót kiszabni, amennyiben a jogelődjével, azaz a Thyssennel szemben lehetett. Mivel a Thyssen vonatkozásában elévült a jogsértés, ezért a felperessel szemben is elévült, aki „az adott esetben bírság kiszabását eredményező eljárásban a Thyssen helyébe lépett”.
- 196 A Bizottság azon érvelésére válaszul, miszerint nincsen szó „jogutódlási problémáról”, mivel a Thyssen még létezik, és a jogsértések szankcionálására vonatkozó hatásköre kizárólag és közvetlenül az állítólagos felelősségátvállalási nyilatkozatból következik, a felperes előadja, hogy a jogutódlás fogalmának nem feltétele az, hogy a jogelőd már nem létezik, és ha a jogi hatáskörök megváltoznak, akkor is jogutódlásról van szó, ha a jogelőd még létezik. Ezenkívül irreleváns az, hogy ezt a felelősségátzállást az 1997. július 23-i nyilatkozatból adódóan „jogutódlásnak” vagy a Bizottság „büntetés kiszabási hatásköre” gyakorlásának minősítik, mivel mindenképpen olyan jogsértésért viselt felelősségről van szó, amelyhez a felperesnek nincsen semmi köze.
- 197 A felperes hangsúlyozza, hogy a Bizottság a jogsértésnek a TKS-szel szemben hozott határozatban történő „megállapításához fűződő jogos érdekét” is szembe állítja az elévüléssel, és azt állítja, hogy az elévülési idők nem vonatkoznak a „megállapító határozatokra”. Ez az érvelés nem fogadható el, mivel nem érthető, hogy a Bizottság mire alapíthatná az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése szerinti, ilyen „jogos érdekét”, és itt nem deklaratív határozatról, hanem bírságot kiszabó határozatról van szó. Még a „jogsértés megállapításához fűződő jogos érdek” fennállása sem változtat azon a tényen, hogy a jogsértés elévült. Mindenesetre az olyan „megállapító határozat”, amelyre nem vonatkoznak az elévülési szabályok, sérti a TKS védelemhez való jogát, mivel a kifogásközlésben egyáltalán nem említették ezt a jogos érdeket.

198 A Bizottság a hetedik jogalap elutasítását kéri.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 199 Az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint a jelen jogalap nem fogadható el, mert azon a téves előfeltételen alapszik, miszerint a 98/247 határozatban, majd a határozatban a felperessel szemben kiszabott szankció „olyan jogsértésre” vonatkozik, amelyhez „a felperesnek nincsen semmi köze”.
- 200 Emlékeztetni kell arra, hogy a TKS a Bizottsághoz intézett 1997. július 23-i nyilatkozattal elfogadta, hogy őt tegyék felelőssé a Thyssennek felrótt, az 1993-as évtől kezdődő időszakra vonatkozó cselekmények miatt annak ellenére, hogy a Thyssennek az érintett áruk ágazatában kifejtett tevékenységei csak 1995. január 1-jétől kezdődően szálltak rá át.
- 201 A Thyssen versenykorlátozó magatartása miatt a TKS felelősségét megállapító és ezen a címen vele szemben bírságot kiszabó 98/247 határozat pontosan és kizárólag az 1997. július 23-i nyilatkozaton alapul.
- 202 A fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozatra tekintettel a Bizottságnak kivételesen jogában állt a Thyssennek felrótt jogsértő magatartás miatt a TKS felelősségét megállapítani, mivel az ilyen nyilatkozat azzal jár, hogy az a jogi személy, amely egy másik jogi személy tevékenységeiért az ezen tevékenységekből eredő jogsértés időpontját követően felel, akkor is felelős, ha főszabály szerint az érintett vállalkozást a jogsértés elkövetésének időpontjában irányító természetes vagy jogi személynek kell a jogsértésért felelnie (az ítélet 62. pontja).

- 203 Ezért jogilag úgy tekintendő, mintha a TKS maga követte volna el a szóban forgó jogsértést (lásd analógia útján a Bíróság C-294/98. P. sz., Metsä-Serla és társai kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-10065. o.] 28. pontját).
- 204 Éppen ezzel magyarázható, hogy a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság szankcióval sújtotta a Bizottságot a felperes védelemhez való jogának megsértése miatt.
- 205 Miután az Elsőfokú Bíróság rámutatott arra, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozatot nem lehet úgy értelmezni, hogy abban a felperes a Thyssennek felrótt cselekményekre vonatkozó meghallgatáshoz való jogáról is lemond, azt állapította meg, hogy a felperessel közölt kifogásközlés nem állapította meg a felperes felelősségét a Thyssennel szemben felhozott azon cselekmények miatt, amelyekkel kapcsolatban a TKS most elfogadja, hogy egy esetleges bírság kiszabása céljából felelősségre vonják, és a TKS-nek nem volt lehetősége előadni a Thyssennek felrótt cselekmények valóságára és relevanciájára vonatkozó észrevételeit. Az Elsőfokú Bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy a felperes nem gyakorolhatta a védelemhez való jogát.
- 206 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottságnak kell a helyszíni vizsgálatot és az információkérést követően összegyűlt adatok alapján az állított jogsértés betudhatóságának kérdését rendezni, és a kifogásközlés jelentette lényeges eljárásjogi biztosítékkal az a közösségi jogi alapelv kerül alkalmazásra, amely szerint a védelemhez való jogot minden eljárásban tiszteletben kell tartani (a Bíróság C-396/96. P. sz., Compagnie maritime belge transports és társai kontra Bizottság ügyben 2000. március 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-1365. o.] 142. és 143. pontja). A kifogásközlésben, ebben a kontradiktórus közigazgatási eljárás megkezdését jelző eljárásjogi aktusban a Bizottság megjelöli a kifogásokat és ismerteti azokat a cselekményeket, amelyek miatt a címzett vállalkozás felelősségét állapította meg. A kifogásközlésnek – jelentőségére tekintettel – egyértelműen meg kell jelölnie azt a jogi személyt, akire később bírság szabható ki, és azt ez utóbbinak kell címezni (a Bíróság C-176/99. P. sz., ARBED kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-10687. o.] 21. pontja és a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének 92. pontja).

207 Az Elsőfokú Bíróság ezért úgy ítélte meg, hogy kizárólag a TKS-nek kell felelnie azért a jogsértésért, amely miatt az 1997. július 23-i nyilatkozatra tekintettel a felelőssége jogilag megállapítható.

208 Ilyen körülmények között a jelen ügyben felmerült elévülési kérdés nem arra irányul, hogy a TKS-szel szemben a határozatban kiszabott szankciót ki lehetett volna-e szabni az állítólagos „jogelődjével” szemben, hanem hogy a Bizottságnak jogában állt-e még 2006. december 20-án olyan jogsértés miatt bírságot kiszabni, amely véget ért 1995. január 1-jén vagy 1998. január 21-én, attól függően, hogy a Thyssen rozsdamentes acéllemezek ágazatában kifejtett tevékenységének a TKS-re történt átruházásának időpontját vagy a 98/247 határozat 1. cikkében foglalt folyamatos jogsértés abbahagyásának időpontját vesszük-e figyelembe.

209 A figyelembe veendő elévülési szabályokat illetően meg kell állapítani, hogy mivel a Bizottság a határozatban az 1/2003 rendeletből eredő hatásköri és eljárási szabályokat alkalmazta, a 2988/74 rendeletet az 1/2003 rendelet 37. cikke alapján a jelen ügyben nem lehet alkalmazni. Ami az 1/2003 rendeletet és a 715/78 határozatot illeti, ezek lényegében egyező rendelkezéseket tartalmaznak.

210 A fent említett jogi aktusok a következőképpen rendelkeznek:

- a Bizottságnak a versenyjogi rendelkezések megsértése miatti bírságok megállapítására vonatkozó jogkörére főszabály szerint a jogsértés elkövetésének napján kezdődő, folyamatos vagy ismétlődő jogsértések esetén a jogsértés megszűnésének napján kezdődő ötéves elévülési idő vonatkozik (az 1/2003 rendelet 25. cikkének (1) és (2) bekezdése és a 715/78 határozat 1. cikkének (1) és (2) bekezdése);

- az elévülési időt megszakítja a Bizottság által a jogsértés tekintetében vizsgálat vagy eljárás céljából tett bármilyen intézkedés, az elévülési idő azon a napon szakad meg, amelyen legalább egy olyan vállalkozás értesítést kap az intézkedésről, amely részt vett a jogsértésben, és az elévülési idő megszakadása a jogsértésben részt vevő összes vállalkozásra nézve bekövetkezik (az 1/2003 rendelet 25. cikkének (3) és (4) bekezdése és a 715/78 határozat 2. cikkének (1) és (2) bekezdése);

- az elévülési idő minden megszakadás után újrakezdődik, azonban legkésőbb azon a napon jár le, amelyen az elévülési idő kétszeresének megfelelő időszak eltelt anélkül, hogy a Bizottság bírságot vagy kényszerítő bírságot szabott volna ki, és ez az időszak meghosszabbodik azzal az időszakkal, ameddig az elévülés nyugszik (az 1/2003 rendelet 25. cikkének (5) bekezdése és a 715/78 határozat 2. cikkének (3) bekezdése);

- a bírságok kiszabására vonatkozó elévülés mindaddig nyugszik, amíg a Bizottság határozata a közösségi bíróság előtt folyamatban lévő eljárás tárgyát képezi (az 1/2003 rendelet 25. cikkének (6) bekezdése és a 715/78 határozat 3. cikke).

211 A jelen ügyben emlékeztetni kell arra, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozatot követően, amely kevéssel több mint két évvel azután jött létre, hogy a TKS 1995. január 1-jén megszerezte a Thyssen rozsdamentes acéllemezek ágazatában kifejtett tevékenységeit, a Bizottság 1998. január 21-én – azaz az ötéves elévülési időn belül – elfogadta a 98/247 határozatot, amelyben első ízben szabott ki szankciót a TKS-szel szemben.

212 A felperes 1998. március 11-én keresetet nyújtott be a 98/247 határozattal szemben, és az Elsőfokú Bíróság 2001. december 13-án meghozta a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletet. A felperes 2002. február 28-án megfellebbezte ezt az ítéletet, a Bíróság pedig a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletével elutasította a fellebbezést.

- 213 Rá kell mutatni arra, hogy az elévülés nyugvása után, amely idő alatt a 98/247 határozattal szemben folytatott eljárás folyamatban volt, az elévülési idő ismét folyt 2005. július 14-től 2006. április 5-ig, amikor is a TKS-hez a határozat 2006. december 20-i elfogadásához vezető eljárás keretében intézett kifogásközlés ismét megszakította.
- 214 A fenti megállapításokból az következik, hogy a határozatot a fenti 209. pontban ismertetett jogi aktusok szabályainak betartásával fogadták el, és az elévülési idő kezdő napjaként 1995. január 1-jét vagy 1998. január 21-ét kell megjelölni, ennél fogva az eljárás elévülésére alapított megsemmisítési jogalapot el kell utasítani.

7. A védelemhez való jog megsértéséről

- 215 A felperes a védelemhez való jog megsértésére hivatkozik, amely kifogás két részből áll: elsőként a kifogásközlés szabálytalanságára (kilencedik megsemmisítési jogalap), másodikként az iratbetekintési jog megsértésére (nyolcadik megsemmisítési jogalap) alapították.

A felek érvei

- 216 Először is a felperes azt állítja, hogy a Bizottság első ízben a határozatban hivatkozik arra, hogy a felelősség átszállása nem jogutódlás, hanem kizárólag az 1997. július 23-i nyilatkozat következménye, és a jogsértés elévülését illetően a Bizottságnak „jogos érdeke fűződik a jogsértés megállapításához”, ami sem a kifogásközlésben, sem a korábbi eljárásban nem szerepelt.

- 217 A felperes arra is hivatkozik, hogy alakilag szabályos kifogásközlés helyett a Bizottság különféle dokumentumokból álló irathalmazt, „*patchwork*”-öt intézett hozzá, köztük az 1997. évi kifogásközlést és különféle, hiányos jogi megállapításokkal kiegészített jegyzékeket, amelyekből lehetetlen volt megállapítani, hogy melyek azok a ténybeli és jogi állítások, amelyeket a Bizottság továbbra is fent akart tartani, és mely tekintetben módosította az értékelésén azután, hogy a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság bírálta és részben megsemmisítette a korábbi határozatot és az 1997. évi kifogásközlést.
- 218 A felperes szerint a Bizottság hivatkozási módszere és a főbb elemek különösen homályos jogi elemzése formálisan nem teszi lehetővé szabályos kontradiktórius eljárás lefolytatását, és következésképpen azt, hogy a határozat elfogadását megfelelően előkészítsék.
- 219 Másodszor a felperes azt adja elő, hogy a Bizottság megsértette az iratbetekintéshez fűződő jogát azáltal, hogy az iratoknak az intézmény helyiségeiben 2006. április 24-én történt megtekintésekor nem tette számára lehetővé, hogy a védekezéséhez felhasználható valamennyi iratot megtekintse, azzal az indokolással, hogy egyes iratok üzleti titkot tartalmazhatnak.
- 220 Azt állítja, hogy nem indokolt az iratokhoz való hozzáférés ezen megtagadása, mivel több mint tíz évre visszanyúló iratokról van szó, amelyek ezért az EK-Szerződés 81. és 82. cikke, az EGT-megállapodás 53., 54. és 57. cikke, valamint a 139/2004/EK tanácsi rendelet alapján folytatott eljárásokban a Bizottság aktájába való betekintés szabályairól szóló bizottsági közlemény (a továbbiakban: 2005. évi közlemény) 23. pontja értelmében elveszítették állítólagos bizalmas jellegüket, és mert a Bizottság egyáltalán nem határozta meg közelebbről a bennük található üzleti titkok jellegét. A Bizottság általánosabb szempontból azt is tévesen ítélte meg, hogy az „újraelfogadásra irányuló eljárás” keretében természetesen meg kellett volna engednie a hozzáférést az 1997. évi kifogásközléssel érintett többi vállalkozás által adott válaszokhoz.

- 221 Az utolsó kifogásközlés megválaszolására nyitva álló határidő 2006. május 17-i lejártát követően a Bizottság 2006. augusztus 8-i levelével hozzáférést adott számára egyes olyan dokumentumokhoz, amelyeket eredetileg nem fedett fel. Ez az intézkedés azonban nem szüntette meg a TKS védelemhez való jogának megsértését, mivel nem vonatkozott az összes olyan dokumentumra, amely a védekezéshez felhasználható lett volna, és a TKS nem tudta felhasználni ezeket a dokumentumokat a kifogásközlésre adott válaszában, így e tekintetben is sérült a védelemhez való joga. A felperes arra hivatkozik, hogy a meghallgatásra párhuzamosan kitűzött határidő miatt nem volt lehetősége megismertetni a 2006. augusztus 8-án közölt dokumentumokra vonatkozó álláspontját.
- 222 Ezenkívül a Bizottság azon érve, miszerint nincsen jelentőségük azoknak a dokumentumoknak, amelyekkel a felperes nem rendelkezhetett, mert a felperes nem vitatta a tényeket, nem lehet meggyőző, mivel nem csak abban az esetben lehet szó a védelemhez való jog megsértéséről, ha valamely vállalkozás a védekezéséhez vitatni akarja a tényeket. Ezekből a dokumentumokból olyan elemek derülhetnek ki, amelyek a bírság összegének kiszámítása vagy az elévülésre tekintettel a jogsértés szankcionálhatósága szempontjából releváns enyhítő körülményeket érinthesnek. Azzal kapcsolatban, hogy a Bizottság végül arra hivatkozik, hogy a felperesnek a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmének megfelelő indokolása érdekében több részletet kellett volna szolgáltatnia azokra a dokumentumokra vonatkozóan, amelyekkel nem rendelkezhetett, meg kell állapítani, hogy ez a kijelentés ellentmondást tartalmaz, mivel az említett dokumentumokat a felperes nem ismerhette.
- 223 A Bizottság annak megállapítását kéri, hogy a jelen ügyben nem sértették meg a védelemhez való jogot.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 224 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy egyfelől a kifogásközlés, másfelől az iratokba való betekintés biztosítja a vizsgálat alá vont vállalkozás számára, hogy megismerhesse a Bizottság rendelkezésére álló bizonyítékokat, és biztosítja a védelemhez való jog teljes

érvényesülését (a Bíróság C-328/05. P. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2007. május 10-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-3921. o.] 55. pontja).

A 2006. április 5-i kifogásközlés tartalmáról

- 225 Az ítélkezési gyakorlat szerint a kifogásközlésnek tartalmaznia kell a kifogások megfelelően egyértelműen megfogalmazott, akár összefoglaló jellegű leírását, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára azt, hogy ténylegesen megismerhessék azokat a magatartásokat, amelyeket a Bizottság részükről kifogásol (a fenti 156. pontban hivatkozott *Mo Och Domsjö* kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 63. pontja). Olyan eljárásban, amely a szóban forgóhoz hasonló szankció kiszabásához vezethet, a védelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy az érintett vállalkozásoknak és vállalkozások társulásainak a közigazgatási eljárástól kezdve lehetőségük legyen kifejtetni álláspontjukat a Bizottság által állított tényállás, kifogások és körülmények valóságosságáról és jelentőségéről (az Elsőfokú Bíróság T-25/95., T-26/95., T-30/95–T-32/95., T-34/95–T-39/95., T-42/95–T-46/95., T-48/95., T-50/95–T-65/95., T-68/95–T-71/95., T-87/95., T-88/95., T-103/95. és T-104/95. sz., *Cimenteries CBR* és társai kontra Bizottság ügyben 2000. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-491. o.] 553. pontja). Ez a követelmény akkor teljesül, ha a határozat az érintetteket nem teszi felelőssé a kifogásközlésben ismertetettéltől eltérő jogsértésekért, és csak olyan tényeket állapít meg, amelyekről az érdekeltek kifejhették álláspontjukat (a Bíróság 41/69. sz., *ACF Chemiefarma* kontra Bizottság ügyben 1970. július 15-én hozott ítéletének [EBHT 1970., 661. o.] 94. pontja). Ebből következően a Bizottság csak olyan kifogásokat állapíthat meg, amelyek tárgyában az érdekeltek ismertetették az álláspontjukat (az Elsőfokú Bíróság T-39/92. és T-40/92. sz., *CB* és *Europay* kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. február 23-án hozott ítéletének [EBHT 1994., II-49. o.] 47. pontja).
- 226 A felperes azt állítja, hogy a 2006. április 5-i kifogásközlés két okból sem felel meg a fenti követelményeknek.
- 227 Először is azt adja elő, hogy alakilag szabályos kifogásközlés helyett a Bizottság „különböző dokumentumokból álló *patchwork*”-öt intézett hozzá, köztük az 1997. évi kifogásközlést és különféle, hiányos jogi megállapításokkal kiegészített jegyzékeket, amelyekből lehetetlen megállapítani, hogy melyek azok a ténybeli és jogi állítások, amelyeket a Bizottság továbbra is fent akar tartani, és mely tekintetben kíván

módosítani az értékelésén azután, hogy a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság bírálta és részben megsemmisítette a korábbi határozatot és az 1997. évi kifogásközlést.

- 228 Megállapítható, hogy a Bizottság a felpereshez 2006. április 5-én kifogásközlést intézett, amelyhez csatolta az 1997. április 23-i kifogásközlést és annak mellékleteit, valamint a korábbi eljárás és az „újraelfogadásra irányuló eljárás” iratainak teljes jegyzékét, amit nem lehet „különböző dokumentumokból álló *patchwork*”-nek minősíteni.
- 229 Azonkívül, hogy a felperes egyetlen olyan közösségi jogi rendelkezésre sem hivatkozik, amely megtiltja a Bizottság fent említett eljárását, ezt az eljárást az adott ügy sajátos körülményei is indokolják.
- 230 Miután az Elsőfokú Bíróság rámutatott a felperes védelemhez való jogának megsértésére irányuló eljárási hiba fennállására, a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben megsemmisítette a 98/247 határozat 1. cikkét abban a részében, amelyben az megállapítja a TKS felelősségét a Thyssen által az ESZAK 65. cikkel szemben elkövetett jogsértésért, és következképpen a TKS-szel szemben kiszabott bírságot csökkentette a Thyssen által elkövetett jogsértés miatt kiszabott bírság összegével, és 4 032 000 euróban határozta meg a TKS-szel szemben saját versenykorlátozó magatartása miatt kiszabott bírság összegét.
- 231 A fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet, amelyet a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet helybenhagyott, az EK 233. cikk alapján csupán azt a kötelezettséget rója a Bizottságra, hogy a megsemmisített aktus helyébe lépő aktusban szüntesse meg a ténylegesen megállapított jogellenességet (lásd ebben az értelemben a fenti 113. pontban hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 48. pontját).

232 Annak ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, amely szerint a megsemmisített aktus pótlására irányuló eljárást főszabály szerint attól a ponttól kell újraindítani, amikor a jogellenesség bekövetkezett (a fenti 113. pontban hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 73. pontja), a Bizottság időben visszament 1997. július 23-ig, addig a napig, amikor a TKS felelősséget vállalt a Thyssen jogsértő magatartásáért, és ettől az időponttól számítva újakezdte az eljárást.

233 A fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélettel helybenhagyott, a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet végrehajtása keretében a Bizottság 2006. április 5-én új kifogásközlést intézett a felpereshez, hogy az a Thyssen versenykorlátozó magatartására vonatkozóan állást foglaljon. Tekintettel arra, hogy az említett magatartás és az eredeti eljárás ténybeli és jogi elemei megegyeznek, a Bizottság az 1997-es „korábbi kifogásokat” a 2006-os új kifogásközlés szerves részeként szerepeltethette.

234 A Bizottság a 2006. évi kifogásközlés 16. pontjában a következőket fejté ki:

„A [Thyssennek] már megküldött 1997. évi kifogásközlést és az (I–V.) mellékleteket a jelen kifogásközlés 1. sz. melléklete az eredeti szöveg beszkenelt formájában tartalmazza, és a jelen kifogásközlés szerves részét képezi.”

235 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy az érdekelt vállalkozás megfelelően kifejttesse álláspontját azokkal a dokumentumokkal kapcsolatban, amelyekre a Bizottság a határozat alapját képező megállapításokban hivatkozott (a Bíróság 43/82. és 63/82. sz., VBVB és VBBB kontra Bizottság egyesített ügyekben 1984. január 17-én hozott ítéletének [EBHT 1984., 19. o.] 25. pontja). Következésképpen főszabály szerint csak a kifogásközlésben idézett vagy megemlített dokumentumok minősülnek a kifogásközlés címzettjével szemben felhasználható bizonyítéknak (az Elsőfokú Bíróság T-11/89. sz., Shell kontra Bizottság ügyben 1992. március 10-én hozott ítéletének [EBHT 1992., II-757. o.] 55. pontja és T-13/89. sz., ICI kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének [EBHT 1992., II-1021. o.] 34. pontja).

236 A 2006. évi kifogásközlésben a Bizottság határozott jogi megállapításokat adott elő az ESZAK 65. cikknek az ESZAK-Szerződés lejárta ellenére történő alkalmazására, valamint a *lex mitior* elvére vonatkozóan, és a 15. pontban a következőket is kifejtette:

„1. A kifogások címzettje kizárólag a TKS, a [Thyssen] magatartása miatt. 2. Minden adatot (például az EK tagállamainak számát) ebben a történelmi összefüggésben kell értelmezni. 3. Az ESZAK-Szerződés 65. cikke (5) bekezdésének alkalmazhatóságára vonatkozó 64. pontot a jelen kifogásközlés 26. és azt követő pontjaival összefüggésben kell értelmezni. 4. A kifogásközlés időpontját, valamint a korábban a Bizottság nevében a határozatot elfogadó biztos nevét a jelen kifogásközlésben szereplő adatok váltják fel.”

237 Ilyen körülmények között nem lehet azt állítani, – ahogyan azt a felperes megalapozatlanul tette – hogy a 2006. évi kifogásközlésből nem lehetett megállapítani, melyek azok a ténybeli és jogi állítások, amelyeket a Bizottság továbbra is fent akart tartani a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet meghozatalát követően. A felperes a kifogásközlésben adott válaszában egyébként úgy foglalt állást, hogy nem vitatja a kifogásközlésben kifejtett tényeket és azok jogi minőségét.

238 A felperes továbbá arra hivatkozott, hogy a 2006. évi kifogásközlésből nem lehet felismerni a Bíróság azon megállapításait, amelyeket a Bizottság el akar ismerni, és mivel a Bizottság azt állítja, hogy nem köti a Bíróság valamennyi megállapítása, ezért annál is inkább kötelessége lett volna érthető és egységes kifogásközlést elfogadnia. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy ez a kifogás nemcsak hogy ismét pontatlan, de hallgatólagosan mindenképpen a felperesnek azon a téves nézetén alapul, miszerint a Bíróság a fenti 27. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a TKS nem tehető anyagilag felelőssé a Thyssen magatartásáért. Amint azt már kifejtettük, ez az állítás az említett ítélet és különösen az ítélet 88. pontjának téves értelmezéséből fakad.

- 239 A Bizottság egyáltalán nem állította azt, hogy nem köti a Bíróság valamennyi megállapítása, és a közösségi bíróság határozatának végrehajtása során új kifogásközlést intézett a felpereshez, összefoglalva a Thyssen magatartására vonatkozó észrevételeit, amelyekben egyértelműen kifejezésre jutatta azt, hogy szerinte az 1997. július 23-i nyilatkozattal a felperes magára vállalta a felelősséget a Thyssen magatartásáért.
- 240 A felperes másodszer azt adja elő, hogy a Bizottság „meglepetésszerűen” új jogi érveket adott elő a határozatban. Így a Bizottság első ízben a határozatban hivatkozott arra, hogy a felelősség átszállása nem jogutódlás, hanem kizárólag az 1997. július 23-i nyilatkozat következménye, és a jogsértés elévülését illetően a Bizottságnak „jogos érdeke fűződik a jogsértés megállapításához”, ami sem a 2006. évi kifogásközlésben, sem a korábbi eljárásban nem szerepelt.
- 241 Azzal kapcsolatban, hogy a Bizottság szerint az 1997. július 23-i nyilatkozat alapján lehet megállapítani a TKS felelősségét a Thyssen magatartásáért, egyrészt meg kell jegyezni, hogy a 98/247 határozat már hivatkozott erre a felelősségátvállalásra irányuló nyilatkozatra, amire az Elsőfokú Bíróság a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 59–62. pontjában már rámutatott, másrészt pedig a 2006. évi kifogásközlés és konkrétan annak 5., 7., 11. és 33. pontja nem hagy kétséget e kérdés tekintetében.
- 242 Ami a határozatban szereplő azon megállapítást illeti, miszerint a Bizottságnak „jogos érdeke fűződik a jogsértés megállapításához”, elegendő annyit megállapítani, hogy itt a Bizottság a felperesnek a kifogásközlésre adott válaszában előadott azon megállapítására válaszol, miszerint a leendő határozat az elévülési szabályok megsértése miatt jogszerűtlen.
- 243 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a határozatnak nem feltétlenül kell a kifogásközlés pontos másolatának lennie (a Bíróság 209/78–215/78. és 218/78. sz., Van Landewyck és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben

1980. október 29-én hozott ítéletének [EBHT 1980., 3125. o.] 68. pontja). A Bizottságnak határozatában figyelembe kell tudnia venni az érintett vállalkozásoknak a kifogásközlésre adott válaszait. E tekintetben nem csupán az érintett vállalkozások érveléseit kell tudnia elfogadni vagy elutasítani, hanem a vállalkozások által kifejtett tényekkel kapcsolatban el kell tudnia végezni saját elemzését, azon kifogásoktól való figyelmen kívül hagyása céljából, amelyek megalapozatlannak bizonyultak, illetve az általa fenntartott kifogásokat alátámasztó érvelés mind tárgyi, mind jogi szempontból való kiigazítására vagy kiegészítésére is képesnek kell lennie (a Bíróság fenti 225. pontban hivatkozott ACF Chemiefarma kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 92. pontja; lásd még ebben az értelemben a Bíróság 40/73–48/73., 50/73., 54/73–56/73., 111/73., 113/73. és 114/73. sz., Suiker Unie és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1975. december 16-án hozott ítéletének [EBHT 1975., 1663. o.] 437. és 438. pontját). A védelemhez való jog megsértését továbbá csak akkor kell megállapítani, ha a végleges határozat az érintett vállalkozásoknak más jogsértést ró fel, mint amely a kifogásközlésben szerepel, vagy más tényeket tartalmaz (a fenti 225. pontban hivatkozott ACF Chemiefarma kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 94. pontja; lásd még ebben az értelemben a fenti 225. pontban hivatkozott CB és Europay kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 49–52. pontját). Ez nincsen így, ha – mint a jelen ügyben is – a kifogásközlés és a végleges határozat közötti állítólagos eltérések nem vonatkoznak más magatartásokra, mint amelyekkel kapcsolatban az érintett vállalkozások már kifejtették álláspontjukat, és azok ezért nem minősülnek teljesen új kifogásnak (lásd ebben az értelemben a fenti 113. pontban hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 103. pontját).

244 A felperes végül a válasz 63. pontjában arra hivatkozik, hogy „még a felhatalmazás alapjának kérdése is megválaszolatlanul maradt a kifogásközlésben és a határozatban, vagy nem egységes és változó módon, különbözőképpen kezelték”. Azonkívül, hogy ez az állítás önmagában is ellentmondásos, hangsúlyozni kell, hogy ellentmond ennek a 2006. évi kifogásközlés tartalma (lásd a 19. és azt követő pontokat), és a felperesnek ugyanezen beadvány más részében (27. pont) tett saját nyilatkozata is, miszerint a Bizottság „a kifogásközlésben (KK) (19. és azt követő pontok) kifejtette, hogy kizárólag az [ESZAK] 65. cikk, és nem az EK-Szerződés minősül anyagi jogi alapnak, eljárásjogi szempontból pedig kizárólag az 1/2003 rendelet alkalmazandó”.

245 Ennélfogva a védelemhez való jog megsértésére vonatkozó jogalapnak a 2006. április 5-i kifogásközlés szabálytalanságára alapított első részét el kell utasítani.

Az iratbetekintési jogról

– Az elfogadhatóságról

²⁴⁶ Az 1/2003 rendelet 27. cikkének (2) bekezdése értelmében az érintett feleknek „jogukban áll a Bizottság irataiba a vállalkozások üzleti titkaik védelmére irányuló jogos érdekének figyelembevételével betekinteni”.

²⁴⁷ A közösségi bíróság kifejtette, hogy az iratbetekintésnek különösen az a célja, hogy lehetővé tegye a kifogásközlés címzettjei számára, hogy megismerjék a Bizottság aktájában szereplő bizonyítékokat azért, hogy e bizonyítékok alapján megfelelően ki tudják fejteni a véleményüket azokról a következtetésekről, amelyekre a Bizottság a kifogásközlésében jutott. Ebből következően a Bizottság köteles a kifogásközlés címzettjei számára minden olyan terhelő és mentő dokumentumot hozzáférhetővé tenni, amelyet a vizsgálat során összegyűjtött, kivéve a bizalmas dokumentumokat (a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 45. és 46. pontja).

²⁴⁸ A Bizottság aktájába való betekintés joga tehát a védelemhez való jog tényleges gyakorlásának biztosítója (a Bíróság C-51/32. P. sz., Hercules Chemicals kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 1999., I-4235. o.] 76. pontja), a védelemhez való jog pedig alapvető közösségi jogi elv és az EJEE 6. cikkében is szerepel (a fenti 113. pontban hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 316. pontja).

²⁴⁹ Szabálytalan hozzáférés alapján csak akkor állapítható meg a versenyszabályok megsértése miatt vállalkozásokra bírságot kiszabó határozat teljes vagy részleges megsemmisítése, ha a vizsgálati iratokhoz való szabálytalan hozzáférés olyan iratok

megismerésében akadályozta meg a vállalkozásokat, amelyek a védekezésük szempontjából hasznosak lehetnek volna, és ekképpen megsértette a védelemhez való jogukat (lásd ebben az értelemben a fenti 179. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 101. pontját).

- 250 A jelen ügyben a felperes már a keresetlevél benyújtásakor előadta, hogy a Bizottság megsértette az iratbetekintési jogát, amikor megtagadta a hozzáférést minden olyan irathoz, amely a védekezése szempontjából hasznos lehetett volna, és különösen megtagadta a kartellben részt vett többi vállalkozás által az 1997. évi kifogásközlésre adott válaszok (a továbbiakban: korábbi válaszok) közlését, amelyek hasznosak lehetnek volna a védekezése szempontjából.
- 251 Meg kell állapítani, hogy a felperes ezzel – a Bizottság állításaival ellentétben – eleget tett az eljárási szabályzatnak az ítélkezési gyakorlat által értelmezett 44. cikkének (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, amelyek szerint a keresetlevélben egyértelműen ki kell fejteni azt a jogalapot, amelyre a keresetet alapították, így nem felel meg az eljárási szabályzatban támasztott követelményeknek, ha csak elvontan utalnak rá (a fenti 156. pontban hivatkozott Viho kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 68. pontja és a fenti 156. pontban hivatkozott Mo Och Domsjö kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 333. pontja).
- 252 A keresetlevélben előadott ismertetés kellően egyértelmű és pontos volt, mivel ez nem akadályozta meg a Bizottságot abban, hogy az ellenkérelem szakaszától kezdve előterjesztett érvekre válaszoljon, és lehetővé teszi az Elsőfokú Bíróság számára a keresetről való határozathozatalt.
- 253 A kifogást ezért elfogadhatónak kell nyilvánítani, és meg kell vizsgálni a megalapozottságát.

– Az ügy érdeméről

- 254 Megállapítható, hogy az aktának a felperes által a Bizottság helyiségeiben 2006. április 24-én történt megtekintése és a határozat meghozatala közötti időszakban a Bizottság sikeresen továbbított a felperesnek olyan vállalkozásoktól származó, különböző dokumentumokat, amelyek részt vettek a kartellben, és amelyekkel szemben a 98/247 határozat szankciót szabott ki.
- 255 A tárgyalás során a felek egyetértettek azzal, hogy a felperes másolatban megkapta a kartellben részt vett vállalkozásoknak az 1997. április 24-i kifogásra tett valamennyi választát, a Bizottságnak az Elsőfokú Bíróság által feltett kérdésre adott válaszában 9. és 10. pontjában foglalt dokumentumok kivételével, amelyeket a felperes nem bizalmas változatban kapott meg (az első közigazgatási eljárásra vonatkozó bizottsági akta [a továbbiakban: korábbi akta] 2260–2262., 3108–3318., 5824–5836. és 5838–5842. oldalának megfelelő S 2. melléklet).
- 256 Először is a Bizottság azt adja elő, hogy a felperes kérelmében szereplő valamennyi irathoz hozzáférést adott, amennyiben ez a 2005. évi közlemény értelmében nem ütközött az érintett vállalkozások üzleti titkainak védelmével kapcsolatos, az információk bizalmas kezelésére vonatkozó megfontolásokkal.
- 257 A 2005. évi közlemény értelmében a Bizottság aktája hozzáférhető és nem hozzáférhető dokumentumokat tartalmazhat, ez utóbbiak közé tartozik különösen az információk két csoportját, azaz üzleti titkot és más bizalmas információt tartalmazó dokumentumok, amelyekkel kapcsolatban a betekintés részlegesen vagy teljesen korlátozható, és amelyeket az említett közlemény 18. és 19. pontja határoz meg. A 18. pont a következőképpen fogalmaz:

„Amennyiben egy információ felfedése – vállalkozás üzleti tevékenységét illetően – súlyos érdeksérelemhez vezethet ennél a vállalkozásnál, az ilyen információ üzleti titkot képez. Olyan információk, melyek üzleti titoknak minősülhetnek például: szakmai és/vagy pénzügyi információ egy vállalkozás know-how-jával, költségértékelési módszer-

reivel, termelési titkokkal és eljárásokkal, ellátási forrásokkal, az előállított és eladott mennyiségekkel, piaci részesedésekkel, ügyfél- és forgalmazói listákkal, költség- és árstruktúrával és eladási stratégiával kapcsolatban.”

258 A felperes azt állítja, hogy nem indokolt az iratbetekintés megtagadása, mivel több mint tíz évre visszanyúló iratokról van szó, amelyek ezért a 2005. évi közlemény 23. pontja értelmében elveszítették állítólagos bizalmas jellegüket, és mert a Bizottság egyáltalán nem határozta meg közelebbről a bennük található üzleti titkok jellegét.

259 A hivatkozott 23. pont a következőképpen rendelkezik:

„A vállalkozásra vonatkozó olyan információ, amely már ismert a vállalkozáson kívül (csoport esetében a csoporton kívül), vagy azon a társuláson kívül, mellyel a vállalkozás azt közölte, rendszerint nem tekinthető bizalmas jellegűnek. Az olyan információ, amely elveszítette kereskedelmi jelentőségét, például az idő múlása következtében, már nem tekinthető bizalmasnak. A Bizottság főszabályként feltételezi, hogy a felek forgalmára, értékesítésére, piaci részesedésére vonatkozó adatok és hasonló információk, melyek 5 évnél régebbiek, már nem bizalmas jellegűek.”

260 A Bizottságnak az Elsőfokú Bíróság által feltett kérdésre adott válasza S 2. mellékletére tekintettel meg kell jegyezni, hogy a felperesnek megküldött nem bizalmas változatban hozzáférhetővé nem tett információk nem tartoznak eleve a 2005. évi közlemény 23. pontjának utolsó mondatában meghatározott kategóriába, minthogy az ebben a mondatban szereplő „főszabályként” és „feltételezi” szavak kizárják az öt évnél régebbi dokumentumok automatikus minősítését.

- 261 Ahogyan azt a Bizottság előadja, és a felperes sem mond ennek ellent, csak az Usinor-Sacilor kereskedelmi politikájára vonatkozó néhány számadat volt kitarva a korábbi akta 3108–3318. oldalán, amelyek például árakra vagy költségekre, haszonkulcsra, vagy egyes számadatok forrására vonatkoztak. A felperes végeredményben nem vitatja, hogy az az akta, amelyhez 2006. április 24-én a Bizottság helyiségeiben hozzáfért, már tartalmazta az 5914–5922. oldalakat, amelyeken a szóban forgó vállalkozásnak az 1997. évi kifogásközlésre adott válasza szerepelt. Ez utóbbi oldalakat 2006. augusztus 8-án újból megküldték a felperesnek (lásd az ellenkérelem KB 8. mellékletét, amely a Bizottság által a felpereshez intézett 2006. augusztus 8-i levélnek felel meg).
- 262 A korábbi akta 2260–2262. oldalán, amely az ALZ NV által kibocsátott különböző számlákra vonatkozik, csak az ügyfél azonosítását lehetővé tevő adatokat takarták ki. Végül, ami a korábbi akta 5824–5836. és 5838–5842. oldalát illeti, legelőször is jelezni kell, hogy az 5838–5842. oldal csak az 5824–5836. oldal egyes részeinek másolatát tartalmazza. Ez utóbbi oldalakon az egyes ügyfelek nevén és az adott levél dátumán kívül csak azokat az adatokat takarták ki, amelyek lehetővé teszik az Avesta Sheffiels (jelenleg Outokumpu) által 2006-ban még alkalmazott árszabási rendszer és az egyes ügyfeleknek biztosított kivételek megismerését (lásd az ellenkérelem KB 8. mellékletét, amely a Bizottság által a felpereshez intézett 2006. augusztus 8-i levélnek felel meg).
- 263 Ezenkívül annak érdekében, hogy a Bizottság mérlegelni tudja azt, hogy mennyiben szükséges egyfelől a felek védelemhez való jogát és ezáltal a lehető legszélesebb iratbetekintést biztosítani, másfelől a többi fél vagy harmadik személyek bizalmas információit védelemben részesíteni, ezeknek a feleknek és harmadik személyeknek minden felhasználható iratot a Bizottság rendelkezésére kell bocsátaniuk.
- 264 E tekintetben a 2005. évi közlemény 47. pontja a következőképpen fogalmaz:

„Ha az egyik fél úgy ítéli meg, hogy – miután iratbetekintési lehetőséget kapott – védekezéséhez speciális, nem betekintheső információra van szüksége, indoklással ellátott kérelmet nyújthat be a Bizottsághoz e célból. Amennyiben a Versenypolitikai

Főigazgatóság nem tesz eleget a kérelemnek, és ha a fél ezzel nem ért egyet, akkor a vitát a meghallgató tisztviselő dönti el, összhangban a meghallgató tisztviselőkre vonatkozó bizottsági hatásköri jegyzékkel.”

- 265 Megállapítható, hogy azután, hogy a felperes a kifogásközlésre adott válaszában arra hivatkozott, hogy megsértették a védelemhez való jogát, mert nem kapott hozzáférést az összes korábbi válaszhoz, a Bizottság 2006. június 20-i levelével felhívta a felperest, hogy a 2005. évi kifogásközlés 47. pontjának megfelelően indokolással ellátott kérelmet nyújtson be, amelyben „kifejti, hogy a nem hozzáférhető információk miért szükségesek a jelen ügyben a védekezés[é]hez”.
- 266 2006. június 29-i válaszában a felperes tanácsadóin keresztül jelezte, hogy „feleslegesnek tartja, hogy az akta megtekintése iránti újabb vagy kiegészítő kérelmet nyújtson be, és közölje, hogy az eddig megtagadott egyes iratokat miért kell [számára] hozzáférhetővé tenni, vagy miért lehetnek azok a védekezés[é]hez felhasználhatók”. Emlékeztetett arra, hogy ezek az információk már csak az eltelt idő miatt sem tekinthetők többé bizalmasnak, és előadta, hogy azért relevánsak ezek a védekezése szempontjából, mert „az az első eljárás során érintett vállalkozások már felhasználták ezeket az észrevételeket a [nekik] most felrótt tényekkel szembeni érdemi védekezésükhöz”. A felperes lényegében fenntartotta ezt az álláspontot a 2006. július 5-i és 7-i levelében, valamint 2006. augusztus 23-i levelében.
- 267 Meg kell állapítani, hogy ez az általános jellegű, dokumentumonként nem részletező válasz nem minősül indokolással ellátott kérelemnek, és nem felel a Bizottságnak arra a kérdésére sem, hogy mennyiben relevánsak a nem hozzáférhető információk a felperes védekezése szempontjából, figyelembe véve azt a sajátos helyzetet, hogy a közigazgatási eljárásban a felperesnek mint az eljárással egyedül érintett vállalkozásnak a Thyssen versenykorlátozó magatartására vonatkozóan kellett észrevételeit előterjesztenie.

- 268 A felperes az Elsőfokú Bíróságnak a tárgyaláson feltett azon kérdésére, hogy az akta megtekintését követően nyújtott-e be az iratokhoz való hozzáférés iránti, indokolással ellátott kérelmet, 2006. július 5-i, fentebb már hivatkozott levelére és a meghallgatási tisztviselőhöz 2006. szeptember 26-án intézett levelére utal, amelyet a vitában nem terjesztett elő, és amelynek szóban történő pótlásából nem lehet a 2005. évi közlemény 47. pontja szerinti indokolással ellátott kérelem megtörténte következtetni.
- 269 Hangsúlyozni kell továbbá, hogy az ítélezési gyakorlatnak és a 2005. évi közlemény 17. cikkének megfelelően a felperes hozzáférést kapott a szóban forgó dokumentumok nem bizalmas változatához. A felperes nem állítja, még kevésbé bizonyítja azt, hogy az említett dokumentumok ilyen változatát oly módon alakították ki, hogy nem tudta eldönteni, hogy a törölt információra szüksége lett volna-e védekezése érdekében, és ennél fogva elegendő alap volt-e azt kérni a Bizottságtól, hogy biztosítson iratbetekintést a bizalmasnak vélt információhoz (a 2005. évi közlemény 38. pontja). Ráadásul a Bizottság által a felpereshez 2006. augusztus 8-án intézett levélből – amelyben a szóban forgó dokumentumokban található információk jellegére tekintettel kifejti azok bizalmas jellegére vonatkozó álláspontját – az következik, hogy a felperes 2006. június 30-i és augusztus 1-jei keltézéssel két levelet kapott az Arcelor társaságtól, amelyekben szerepel annak indoka, hogy a korábbi akta 2260–2262. és 3108–3318. oldalának miért kell bizalmasnak maradnia.
- 270 Ilyen körülmények között nem tekinthető indokolatlannak, hogy a Bizottság az információk bizalmas kezelése érdekében nem tette valamennyi szóban forgó dokumentumot hozzáférhetővé a felperes számára.
- 271 Másodszor, a Bizottság arra hivatkozik, hogy semmi esetre sem fogadható el a felperes védelemhez való jogának megsértése, mivel nem fűződik „jogi érdeke” az iratbetekintéshez, minthogy elfogadta a tényeket és azok jogi megítélését, és a korábbi válaszok azon részei, amelyekhez nem kapott hozzáférést, nem tartalmazznak rá nézve sem terhelő, sem mentő bizonyítékokat.

- 272 Erre az évrre válaszul a felperes előadja, hogy „nemcsak akkor állhat fenn a védelemhez való jog megsértése, ha valamely vállalkozás a védekezése érdekében vitatni kívánja a tényeket, hanem akkor is, ha az ilyen dokumentumokból a bírság összegének kiszámítása szempontjából releváns enyhítő körülmények vagy az elévülés szempontjából a jogsértés szankcionálhatóságára vonatkozó körülmények következhetnek”.
- 273 Meg kell állapítani, hogy a felperes csupán általános jelleggel nyilatkozik a védelemhez való jog megsértésének fogalmával kapcsolatban, amit úgy lehet érteni, hogy szerinte a részben hozzáférhetővé tett dokumentumok mentő bizonyítékokat tartalmaznak, és ezért felhasználhatók lehetnek volna a védekezéséhez. Nem állítja, még kevésbé bizonyítja azt, hogy a Bizottság a közigazgatási eljárás során nem közölte a határozatban terhelőként felhasznált, említett bizonyítékokat.
- 274 Ha a Bizottság nem közöl mentő dokumentumot, az érintett vállalkozásnak csak azt kell bizonyítania, hogy e dokumentum nyilvánosságra hozatalának hiánya a hátrányára befolyásolhatta az eljárás lefolyását és a Bizottság határozatának tartalmát. Elegendő, ha a vállalkozás bebizonyítja, hogy az említett mentő dokumentumot fel tudta volna használni a védekezéséhez, abban az értelemben, hogy amennyiben a közigazgatási eljárás során ebbe betekintethetett volna, olyan tényezőkre tudott volna hivatkozni, amelyek nem egyeztek a Bizottságnak az ebben a szakaszban levont következtetéseivel, tehát bármilyen módon befolyásolhatta volna a Bizottság által a határozatban elfogadott értékelést, legalábbis az e vállalkozásnak felrótt magatartás súlyát és időtartamát illetően, és ebből következően a bírság szintjét. Ebben az összefüggésben annak lehetősége, hogy hozzáférhetővé nem tett dokumentum befolyásolhatta volna az eljárás kimenetelét és a Bizottság határozatának tartalmát, csak bizonyos bizonyítékok előzetes vizsgálata után állapítható meg, annak nyilvánvalóvá tételéhez, hogy a hozzáférhetővé nem tett dokumentumok jelentősége – e bizonyítékok tekintetében – nem lett volna figyelmen kívül hagyható (a fenti 179. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 74. és 76. pontja).
- 275 Annyi bizonyos, hogy a felperes nem fogalmaz meg konkrét és pontos állítást arra vonatkozóan, hogy a jelen ügyben megsértették a védelemhez való jogát azokkal a dokumentumokkal kapcsolatban, amelyekhez részben megtagadták számára a hozzáférést, és a bírság szintjével, illetve az elévülés kérdésével kapcsolatban.

- 276 Ez az általános érvelés nem alkalmas a védelemhez való jog megsértésének megalapozására, amelyet az egyes esetek sajátos körülményei alapján kell megvizsgálni (lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-38/02. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2005. október 25-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-4407. o.] 69. pontját).
- 277 Ezenfelül teljesen hipotetikus jellegű annak lehetősége, hogy a Bizottság által teljes egészében hozzáférhetővé nem tett dokumentumok befolyásolhatták volna az eljárás kimenetelét és a Bizottság határozatának tartalmát.
- 278 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság – helyesen – az 1997. július 23-i nyilatkozatot vette alapul ahhoz, hogy a TKS felelősségét megállapítsa a Thyssen által elkövetett jogsértés miatt, és ezen a címen 3 168 000 eurós bírságot szabjon ki a határozatban vele szemben. Korábban már kifejtésre került, hogy a Bizottság ezzel nem sértette meg az elévülési szabályokat, és a vállalkozások számadataira és nevére vonatkozó, hozzáférhetővé nem tett információk nem tűnnek relevánsnak, tekintettel arra, hogy olyan jogi kérdésről van szó, amely kizárólag a felperes helyzetére vonatkozik.
- 279 A bírság szintjével és a jogsértés súlyától és időtartamától függő értékeléssel kapcsolatban rá kell mutatni arra, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy az egységes áremelésre irányuló megállapodások vagy összehangolt magatartások súlyos jogsértésnek minősülnek, és hogy ez a jogellenes összehangolás az 1993. december 16-i madridi találkozóval kezdődött és 1994. december 31-én ért véget, ami több mint egyéves jogsértési időszakot jelent (a határozat (171) és (173) preambulumbekzdése).
- 280 A Bizottság erre a következtetésre elsősorban a kartellben részt vett vállalkozásoknak az első közigazgatási eljárás keretében lefolytatott vizsgálat során tett nyilatkozatai, és az 1997. évi kifogásközlésben ismertetett tényállást elfogadó felperes nyilatkozatai alapján jutott. A 2006. április 5-i kifogásközlésre adott 2006. május 17-i válaszában a felperes másfelől megint nem vitatta a kifogásközlésben ismertetett tényeket. Ilyen körülmények között nem lehet azt állítani, hogy a teljes egészükben hozzáférhetővé

nem tett dokumentumok a fenti 274. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlat értelmében nem elhanyagolható mértékben befolyásolhatták a Bizottságnak az adott jogsértés súlyára és időtartamára vonatkozó értékelését.

281 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság teljesíti a vállalkozások meghallgatáshoz való jogának tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségét, amennyiben kifejezetten jelzi a kifogásközlésében, hogy meg fogja vizsgálni: ki kell-e szabni bírságot az érintett vállalkozásokkal szemben, és megfogalmazza azokat a fő ténybeli és jogi elemeket, amelyek bírságot vonhatnak maguk után, mint például a feltételezett jogsértés súlya és időtartama, továbbá az a tény, hogy ez utóbbit szándékosan vagy gondatlanságból követették-e el. A Bizottság így megadja a vállalkozásoknak a szükséges adatokat ahhoz, hogy ne csak a jogsértés megállapításával szemben, hanem a bírságkiszabás tényével szemben is megvédezhessék magukat (az Elsőfokú Bíróság T-23/99. sz., LR AF 1998 kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1705. o.] 199. pontja; továbbá lásd ebben az értelemben a Bíróság 100/80–103/80. sz., Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1983. június 7-én hozott ítélet [EBHT 1983., 1825. o.] 21. pontját).

282 A bírságok összegének meghatározását illetően ebből az következik, hogy az érintett vállalkozások védelemhez való jogát a Bizottság előtt az biztosítja, hogy észrevételeket lehet tenni a kifogásolt tények időtartamával, súlyával és versenyellenes jellegével kapcsolatban. Másfelől a vállalkozások a bírságok összegének meghatározását illetően kiegészítő garanciákat kapnak, amennyiben az Elsőfokú Bíróság a korlátlan felülvizsgálati jogkörében határoz, és megsemmisítheti vagy mérsékelheti a bírságot a 17. rendelet 17. cikke értelmében (az Elsőfokú Bíróság T-83/91. sz., Tetra Pak kontra Bizottság ügyben 1994. október 6-án hozott ítéletének [EBHT 1994., II-755. o.] 235. pontja és a fenti 281. pontban hivatkozott LR AF 1998 kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 200. pontja).

283 Márpedig vitathatatlan, hogy a 2006. évi kifogásközlésben és annak mellékleteiben a Bizottság megfogalmazta azokat a fő ténybeli és jogi elemeket, amelyek bírságot vonhatnak maguk után, mint például a feltételezett jogsértés súlya és időtartama.

284 Ebből következően a védelemhez való jog megsértésére vonatkozó jogalapnak az iratbetekintési jog megsértésére alapított második részét el kell utasítani.

285 A felperes végül előadja, hogy a Bizottság 2006. augusztus 8-i levelével hozzáférést adott számára egyes olyan dokumentumokhoz, amelyeket eredetileg nem fedett fel, de nem tudta felhasználni ezeket a dokumentumokat a kifogásközlésre adott válaszában, így e tekintetben is sérült a védelemhez való joga.

286 Emlékeztetni kell arra, hogy az 1/2003 rendelet 27. cikke szerint a Bizottságnak a rendelet „7., 8., 23. cikkében és 24. cikkének (2) bekezdésében meghatározott határozatok meghozatala előtt” lehetőséget kell nyújtania az eljárás alá vont vállalkozásoknak vagy vállalkozások társulásainak arra, hogy meghallgassák őket a kifogásolt kérdésekkel kapcsolatban.

287 A vállalkozások védelemhez való jogának tiszteletben tartása érdekében a Bizottságnak tehát a fent említett határozatok meghozatala előtt biztosítania kell az érintett feleknek a meghallgatáshoz való jogot, amit a Bizottság a felperes vonatkozásában meg is tett a határozat elfogadásához vezető eljárás keretében.

288 Megállapítható, hogy miután 2006. április 5-én megküldték a felperesnek a kifogásközlést, és a Bizottság helyiségeiben betekinthezt az aktába, a kifogásközlésre vonatkozó 2006. május 17-i válaszában volt lehetősége kifejtteni az álláspontját.

289 Jóllehet a Bizottság ezt a választ és a felperes arra irányuló kérelmét követően, hogy közöljék vele a kartellben részt vett többi vállalkozás által az 1997. évi kifogásközlésre adott valamennyi választ, több ízben is továbbított számára dokumentumokat, miután az üzleti titkok védelmére tekintettel értékelte azok bizalmas jellegét, mégsem változtatta meg a 2006. április 5-i kifogásközlésben ismertetett kifogásokat. Hangsú-

lyozni kell, hogy a felperes nem állítja, még kevésbé bizonyítja azt, hogy a határozat a kifogásközlésben ismertetettektől eltérő jogsértésekért teszi felelőssé, vagy olyan tényeket állapít meg, amelyekről nem fejthette ki álláspontját.

- 290 A felperes továbbá nem vitatja, hogy amikor 2006. augusztus 8-án újabb iratokat továbbítottak számára, akkor lehetőséget kapott arra, hogy egy hónapon belül írásban ismertesse álláspontját, adott esetben kiegészítve ezzel a kifogásközlésre adott válaszát, amit nem tett meg.
- 291 A felperes 2006. augusztus 23-i levelében azt válaszolta, hogy „már nincsen lehetősége megfelelő időn belül megvizsgálni a további iratokat és megfelelően kifejtetni az ezekre az iratokra vonatkozó álláspontját”, a közeli 2006. szeptember 15-i napra kitűzött meghallgatáshoz szükséges felkészülés miatt.
- 292 A felperes ezt az állítását beadványaiban is megismétli, ám a jelen ügy körülményeire tekintettel ez egyáltalán nem tűnik indokoltnak. Emlékeztetni kell arra, hogy a kifogásközlésre már 2006. április 5-én sor került, és olyan tényeken alapul, amelyek a felperes által tökéletesen ismert 1997. évi korábbi kifogásközlésben is szerepeltek. A felperes azon állítása, miszerint a meghallgatást megelőző öt hétben (azaz 2006. augusztus 8. és szeptember 15. között) nem volt lehetősége felkészülni a meghallgatásra, amelyet már végül is 2006. május 17-én kérelmezett, és nem volt lehetősége megfogalmazni a számára továbbított néhány dokumentumra vonatkozó észrevételeit, egyszerű ürügynek minősül, ahogyan ezt a Bizottság jogosan állítja.
- 293 A felperes továbbá 2006. augusztus 23-i levelében úgy nyilatkozott, hogy „egyetért azzal, hogy a megállapodás szerinti meghallgatást az eljárás elhúzódásának elkerülése érdekében az iratbetekintés jelenlegi állapota alapján folytassák le”. Jóllehet az eljárást a meghallgatás után kellett lefolytatni, a felperes bejelentette, hogy igényt tart arra, hogy „adott esetben írásban további jogalapokat terjeszthessen elő a védekezéséhez”. Meg

kell állapítani, hogy a felperes a meghallgatás után nem egészítette ki a kifogásközlésre adott válaszát, még azután sem, hogy 2006. szeptember 20-án további iratbetekintésre kapott lehetőséget.

²⁹⁴ A fenti megállapítások összességéből az következik, hogy a felperes védelemhez való jogának megsértésére alapított jogalapot egészében el kell utasítani.

8. *A felperes együttműködéséről*

A felek érvei

²⁹⁵ Másodlagosan a felperes a tizedik jogalap keretében azt adja elő, hogy a bírság összegét hibásan számolták ki, mivel a Bizottság nem vette figyelembe azt, hogy a felperes nem vitatta egészében véve a jogsértés megtörténtét. A TKS ezen második együttműködése miatt a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 1996., C 207., 4. o.; a továbbiakban: engedékenységi közlemény) D. pontja alapján már elfogadott 20%-os bírságcsökkentésnél nagyobb mértékben kellett volna csökkenteni a bírságot, mivel a felperes lehetővé tette, hogy az összes tényt megerősítsék, és az ESZAK 65. cikk (1) bekezdése megsértésének minősítsék.

²⁹⁶ A felperes állítása szerint a Bizottság ellenez minden csökkentést, és azzal érvel, hogy a felperesnek a kiszabott szankció jogalapjának érvényességére vonatkozó észrevételei egyáltalán nem relevánsak, tekintettel arra, hogy az érintett kérdések ettől függetlenek. A TKS ezen eseti észrevételei egyáltalán nem nehezítik meg a jogsértés bizonyítását.

297 A Bizottság álláspontja szerint e jogalapot el kell utasítani.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

298 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik a bírság kiszámításának módszerét tekintve, és e tekintetben lehetősége van számos elemet figyelembe venni, köztük az érintett vállalkozásoknak a Bizottság szolgálatait által folytatott eljárásban való együttműködését. E vonatkozásban a Bizottság széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik egy adott vállalkozás együttműködése minőségének és hasznosságának megítélésére vonatkozóan, különösen a többi vállalkozás közreműködéséhez viszonyítva (a fenti 224. pontban hivatkozott SGL Carbon kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 81. és 88. pontja).

299 Az engedékenységi közleményben a Bizottság meghatározza azon feltételeket, amelyek teljesülése esetén a Bizottsággal a vizsgálat során együttműködő vállalkozások mentesülhetnek az általuk egyébként megfizetendő bírság alól, illetve bírságcsökkentésben részesülhetnek (lásd az engedékenységi közlemény A. pontjának (3) bekezdését).

300 Az engedékenységi közlemény D. pontja a következőket írja elő:

„(1) Amikor a vállalkozás együttműködik anélkül, hogy a B. és C. [pontban] ismertetett feltételeket teljesítené, azon bírság 10–15% közötti mérséklésének kedvezményében részesül, amelyet az együttműködés hiánya miatt szabtak volna ki rá.

Ilyen lehet többek között az az eset, amikor:

- a kifogásközlés elküldése előtt a vállalkozás olyan információkat, okiratokat vagy egyéb bizonyítékokat szolgáltat, amelyek hozzájárulnak az elkövetett jogsértés létezésének megerősítéséhez,

- a kifogásközlés kézhezvételét követően a vállalkozás tájékoztatja a Bizottságot arról, hogy nem vitatja azoknak a tényeknek a valóságát, amelyekre a Bizottság vádjait alapíthatja.”

301 A 98/247 határozatban a Bizottság az engedékenységi közlemény D. pontja alapján 10%-kal csökkentette a bírságot amiatt, hogy a TKS elismerte az 1997. évi kifogásközlésben ismertetett tények valóságát. Míg a kartellben részt vett másik két vállalkozás számára 40%-os csökkentést engedélyezett, ezt a 10%-os mértéket a Bizottság azzal indokolta, hogy a TKS nyilatkozatai és a kifogásközlésre adott válasza először is nem tartalmazott új elemet, másodszer pedig vitatta a jogsértés létezését.

302 A fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság elítélte ennek az értékelésnek az első részét (az ítélet 232–248. pontja), és korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva 20%-kal csökkentette a TKS-szel szemben kiszabott bírság összegét.

303 A jelen ügyben a Bizottság emlékeztet arra, hogy a jelen eljárás attól a ponttól folytatja az eredeti eljárást, amikor az eljárási hibát elkövették, és ez utóbbi során a TKS hozzájárult a Thyssenre vonatkozó tények magyarázatához, ami miatt a fenti 24. pontban hivatkozott Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben elfogadottakra tekintettel indokolt

az engedékenységi közlemény D. pontja alapján a bírság összegének 20%-os csökkentése (a határozat (179)–(182) preambulumbekzdése).

304 A felperes vitatja ezt a százalékos értéket, és arra hivatkozik, hogy a 2006. évi kifogásközlésre adott válaszában nem vitatta sem a tényeket, sem azt, hogy jogilag az ESZAK 65. cikk (1) bekezdése megsértésének minősülnek. Kifejti, hogy a 20%-os csökkentést eredményező tényezők továbbra is érvényesek, és ehhez hozzáadódik az a tény, hogy az „újraelfogadásra irányuló eljárásban” nem vitatta az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésének megsértését, hanem éppen ellenkezőleg, kifejezetten belátta azt, és ez vezethette a Bizottságot arra, hogy a határozatban elfogadott 20%-os bírságcsökkentésnél nagyobb mértékben csökkentse a bírságot.

305 A felperes ezen érvelése a 2006. évi kifogásközlésre adott válasz egészének és különösen 75. pontjának vizsgálatára tekintettel nem fogadható el.

306 A 2006. évi kifogásközlésre adott válasz 75. pontja így hangzik:

„A TKS kifejezetten úgy nyilatkozik, hogy nem vitatja a kifogásközlésben felrótt, az 1993 és 1998 januárja közötti időszakra vonatkozó tényeket, és hogy a nem vitatott tények az ESZAK 65. cikk (1) bekezdése megsértésének minősültek.”

307 Meg kell állapítani, hogy személytelen, elvont és nem egyértelmű megfogalmazásról van szó, amelyből nem állapítható meg, hogy kivel szemben lehet a jogsértést megállapítani, és hogy ez jogilag még lehetséges volt-e a 2006. évi kifogásközlésre adott válasz időpontjában. Azonkívül, hogy a felperes nem hivatkozik az 1993/1994-es időszakra, amelyre az említett kifogásközlés kizárólagosan irányul, nem nyilvánítja ki kifejezetten és világosan, hogy a szóban forgó tények olyan jogsértésnek minősülnek, amelyért ő felelős.

- 308 Ellenkezőleg, a 2006. évi kifogásközlésre adott válasz 75. pontja (lásd a fenti 306. pontot) előtti összes pontja egyértelműen arra mutat, hogy a felperes minden eshetőségét vitatja annak, hogy a Bizottság a jelen ügyben alkalmazza az ESZAK 65. cikk (1) bekezdését, és a felperes felelősségét állapítsa meg a Thyssen magatartásáért.
- 309 Rá kell mutatni arra, hogy az együttműködés címén történő csökkentés feltétele, hogy a szóban forgó vállalkozás magatartása megkönnyítse a Bizottságnak a közösségi versenyszabályokkal kapcsolatos jogsértések megállapításában és büntetésében álló feladata végrehajtását (lásd az Elsőfokú Bíróság T-347/94. sz., Mayr-Melnhof kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1751. o.] 309. és 332. pontját), és a Bizottság feladata minden egyes esetben annak értékelése, hogy az ilyen magatartás ténylegesen megkönnyítette-e a munkáját (lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-48/00. sz., Corus UK kontra Bizottság ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2325. o.] 193. pontját és a T-259/02–T-264/02. és T-271/02. sz., Raiffeisen Zentralbank Österreich és társai kontra Bizottság ügyben 2006. december 14-én hozott, fellebbezett ítéletének [EBHT 2006., II-5169. o.] 559. pontját).
- 310 A felperes azon állítása, miszerint „a nem vitatott tények az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésének minősültek”, a jelen ügy fenti 308. pontban említett körülményei között egyáltalán nem bizonyult hasznosnak a Bizottság számára.
- 311 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az engedékenységi közlemény alapján való bírságcsökkenés csak akkor indokolt, ha az átadott információt – és általánosabban az érintett vállalkozás magatartását – úgy lehet tekinteni, hogy az a vállalkozás valódi együttműködési szándékára utal (a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P., C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ügyben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 395. pontja és a fenti 81. pontban hivatkozott SGL Carbon kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 68. pontja).
- 312 A 2006. évi kifogásközlésre adott válaszában a felperes először is határozottan vitatta annak lehetőségét, hogy a Bizottság a jelen ügyben alkalmazza az ESZAK 65. cikk (1) bekezdését, és ezen cikk megsértését róta fel a Bizottságnak, valamint az eredeti eljárás megindítása óta első ízben vonta kétségbe az 1997. július 23-i nyilatkozat

érvényességét, majd a végén olyan nyilatkozatot fűzött hozzá, amelyről úgy gondolta, hogy bizonyítja az együttműködését, de amely valójában önmagában is félreérthető és megtévesztő.

- 313 A felperesnek ezt a magatartását, amely egymásnak ellentmondó célok elérésére irányuló stratégiát takar, nem lehet úgy tekinteni, hogy az a részéről valódi együttműködési szándékra utal.
- 314 Ilyen körülmények között a Bizottság jogosan ítélte meg úgy, hogy a felperesnek a 2006. évi kifogásközlésre adott válasza 75. pontjában szereplő nyilatkozata sem az engedékenység közlemény D. pontja, sem bármely enyhítő körülmény alapján nem indokolja a bírság összegének több mint 20%-kal történő csökkentését.
- 315 Ebből következik, hogy a jelen jogalapot el kell utasítani.
- 316 A fenti megállapítások összességére tekintettel a keresetet teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

- 317 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a felperes pervesztes lett, ezért a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell őket a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (ötödik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) Az Elsőfokú Bíróság a keresetet elutasítja.**
- 2) Az Elsőfokú Bíróság a ThyssenKrupp Stainless AG-t kötelezi a költségek viselésére.**

Vilaras

Prek

Ciucă

Kihirdetve Luxembourgban, a 2009. július 1-jei nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

Jogi háttér	II - 2320
1. Az ESZAK-Szerződés rendelkezései	II - 2320
2. Az ESZAK-Szerződés lejártaóól fakadó versenyjogi kérdések kezelésének bizonyos szempontjairól szóló bizottsági közlemény	II - 2322
3. Az 1/2003/EK rendelet rendelkezései	II - 2323
A jogvita alapját képező tényállás	II - 2325
Eljárás és a felek kérelmei	II - 2332
A jogkérdésről	II - 2334
1. A Bizottság érvelésének állítólagos új és késedelmes jellegéről	II - 2334
2. A Bizottság hatásköréről	II - 2335
A felek érvei	II - 2335
Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 2339
A határozat jogalapja	II - 2339
A Bizottság arra vonatkozó hatásköre, hogy az ESZAK-Szerződés lejártaóól követően az 1/2003 rendelet alapján az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésének megsértését megállapítsa és szankcionálja	II - 2342
3. Az 1997. július 23-i nyilatkozat jogerejéről és érvényességéről	II - 2347
A felek érvei	II - 2348
Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 2353
A Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet tartalmáról	II - 2354
A Bíróság ThyssenKrupp kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének tartalmáról	II - 2355
A jogerő által kiváltott hatásokról	II - 2362
	II - 2409

4. A „meghatározottság elvének” megsértéséről	II - 2364
A felek érvei	II - 2364
Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 2366
A jogalap elfogadhatóságáról	II - 2366
Az ügy érdeméről	II - 2367
5. A ne bis in idem elvének megsértéséről	II - 2371
A felek érvei	II - 2371
Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 2372
6. Az elévülésről	II - 2375
A felek érvei	II - 2375
Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 2377
7. A védelemhez való jog megsértéséről	II - 2381
A felek érvei	II - 2381
Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 2383
A 2006. április 5-i kifogásközlés tartalmáról	II - 2384
Az iratbetekintési jogról	II - 2390
– Az elfogadhatóságról	II - 2390
– Az ügy érdeméről	II - 2392
8. A felperes együttműködéséről	II - 2402
A felek érvei	II - 2402
Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 2403
A költségekről	II - 2407